Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. ● 71 (8061). ● 15 апрель, 1983 йил ● ЖУМА ● Баҳоси 3 тийин

ҲАР ТОМЧИ СУВДАН УНУМЛИ ФОЙДАЛАНАЙЛИК

ТАШАББУСКОР ҒАЛЛАКОРЛАР САФИГА ҚЎШИЛИНГ

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИДА

ОБЛАСТЬ қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари партия XXVI съезди ва КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми қарорларини амалга ошира бориб, ўтган йили дон экинларидан мўл ҳосил етиштирдилар, дон етиштиришни ва давлатга сотишни кўпайтириш юзасидан план ҳамда социалистик мажбуриятларнинг бажарилишини таъминладилар.

Область ғаллакорлари Озиқ-овқат программасининг бажарилишига муносиб ҳисса қўшишга ҳаракат қилиб, 1983 йилда 270 минг тонна дон етиштиришга қарор қилдилар. Дон етиштиришни кўпайтиришга экин майдонларини кенгайтириш, маккажўхори дони, шоли, бошоқли дон экинлари ҳосилдорлигини янада ошириш, бу экинларга ишлов бериш ва ҳосилни йиғиштириб олишнинг илғор технологиясини кенг жорий этиш асосида эришиш мўлжалланмоқда.

1983 йилда суғориладиган ерларнинг ҳар гектаридан камида 55 центнердан, лалмикор ерлардан 20 центнердан бошоқли дон, 100—135 центнердан маккажўхори дони, 100 центнердан шоли ҳосили олиш ва беш йиллик планни уч-тўрт йилда бажариш мажбуриятини қабул қилган Оҳангарон районидаги Будённий номли совхоздан Тайланов Жўра, Оққўрғон районидаги «Оққўрғон» совхозидан Қосимов Тўхтасин, Бекобод районидаги «Октябрь 46 йиллиги» совхозидан Ли Андрей, Бўстонлиқ районидаги Калинин номли колхоздан Қўрғонов Рустам, Ғалаба районидаги Волков номли совхоздан Бойқобилов Жарилқосим, Пискент районидаги «КПСС XXVI съезди» совхозидан Козимов Карим, Ўрта Чирчиқ районидаги «Северний маяк» колхозидан Тигай Раиса, Чиноз районидаги «Партия XXIV съезди» совхозидан Эрназаров Абдурасул бошлиқ илғор бригада коллективлари қимматли ташаббус билан чиқдилар.

Илғор дончилик коллективлари ўз мажбуриятларини барча меҳнат, моддий-техник ресурслардан дон етиштириш ва тайёрлашни кўпайтиришда самарали фойдаланиш билан мустаҳкамлайдилар.

Область партия комитети Ли А., Тайланов Ж., Қўрғонов Р., Бойқобилов Ж., Козимов К., Тигай Р., Қосимов Т., Эрназаров А. бошлиқ бригада коллективларининг суғориладиган ерларнинг ҳар гектаридан 55 центнердан, лалмикор ерлардан 20 центнердан бошоқли дон ҳосили, 100—135 центнердан маккажўхори дони, 100 центнердан шоли ҳосили олиш ва ўн биринчи беш йиллик планини уч-тўрт йилда бажариш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириш юзасидан бошлаган ташаббусларини маъқуллади.

Район партия комитетлари, район ижроия комитетлари, область касаба союзлари Совети, область комсомол комитети, область қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармаси, область мева-сабзавот маҳсулотлари агросаноат бирлашмаси, район агросаноат бирлашмалари, колхоз ва совхозларнинг партия ташкилотлари ҳамда раҳбарлари зиммасига илғор дончилик бригадалари коллективларининг қимматли ташаббусларини кенг муҳокама этиш ва қўллаб-қувватлаш вазифаси юклатилди. 1983 йилда дон экинларидан мўл ҳосил етиштириш ва ўн биринчи беш йиллик планларини муддатидан илгари бажариш учун оммавий социалистик мусобақани ривожлантириш юзасидан ташкилий ишларни кучайтириш лозим. Ташаббускорларга ҳамда уларнинг издошларига юксак социалистик мажбуриятларини бажаришларида ҳар томонлама ёрдам бериш зарур.

«Тошкент ҳақиқати» ва «Ташкентская правда» газеталари редакцияларига, область телевидениеси ва радиоэшиттириш бош редакцияларига ғаллакорларнинг 1983 йилда дон экинларидан мўл ҳосил олиш ва ўн биринчи беш йиллик планларини муддатидан илгари бажариш учун ўтказиладиган социалистик мусобақаларининг боришини кенг ёритиш топширилди.

ЛИ Андрей,
Бекобод районидаги «Октябрь 46 йиллиги» совхозининг бригада бошлиғи:

— 20 ЙИЛДАН бери, яъни совхозимиз ташкил этилгандан буён шоличилик соҳасида ишлаб келяпман. Дастлабки йилларда деярли ҳамма ишларни қўл кучи билан бажарар эдик. Энди эса асосий жараёнлар механизациялашган.

Биз, шоликорлар учун яратиб берилаётган қулай шароитлар зиммамизга катта масъулиятлар юклашини яхши биламиз. Бунга жавобан ўтган йили 140 гектар шолипоянинг ҳар гектаридан 92 центнердан ҳосил йиғиштириб олдик. Бу йил ҳосилдорликни 100 центнерга етказиш, беш йиллик планимизни тўрт йилда бажариш учун кураш бошладик.

ТАЙЛАНОВ Жўра,
Оҳангарон районидаги Будённий номли совхоз бригада бошлиғи:

— БРИГАДАМИЗ дон учун маккажўхори экади. Бу иш билан биринчи йил шуғулланаётганимиз йўқ. Шунинг учун ҳам ҳар йили топшириқларни 25—30 процент ортиғи билан бажаряпмиз. Ўтган йили эса ҳосилдорликни 70 центнерга етказиб, планни 145 процент бажардик.

Бу йил кўпчилик қатори биз учун ҳам масъулиятли йилдир. Ўн биринчи беш йилликнинг марказий йилида маккажўхорикорларимиз ҳосилдорликни 100 центнерга етказиш мажбуриятини олдилар. Шунингдек, беш йиллик топшириғимизни тўрт йилда бажариш учун курашни давом эттирамиз.

ҚЎРҒОНОВ Рустам,
Бўстонлиқ районидаги Калинин номли колхоз бригада бошлиғи:

— КОЛЛЕКТИВИМИЗГА 250 гектар лалмикор ер бириктириб қўйилган. Ўтган йилги об-ҳаво ноқулайликларига қарамасдан ғаллакорларимиз гектаридан 9,1 центнердан дон хирмони уйдилар.

Ўн биринчи беш йилликнинг учинчи йили учун оширилган мажбуриятлар қабул қилдик. Лалмикор ерларда ҳосилдорликни 22 центнерга етказамиз. Техникадан оқилона фойдаланиб, ҳар бир тадбирни ўз вақтида ўтказиб дон таннархини арзонлаштирамиз. Беш йиллик планни тўрт йилда бажариш бригадамиз аъзоларининг меҳнат шиоридир.

БОЙҚОБИЛОВ Жарилқосим,
Ғалаба районидаги Волков номли совхоз бригада бошлиғи:

— 1982 ЙИЛДА 50 гектар суғориладиган майдоннинг ҳар гектаридан 52 центнердан дон ҳосили олиб, юқори кўрсаткичга эришдик. Бу муваффақият ғаллакорларимизни янги меҳнат марралари сари руҳлантирмоқда.

Мавжуд ички резерв ва имкониятларни аниқ ҳисобга олиб, бу йил ҳосилдорликни 55 центнерга етказишга қарор қилдик. Беш йилликни эса уч йилда бажариш мажбуриятини олдик. Бунинг учун бригадамиз шароитида тўла имконият бор.

КОЗИМОВ Карим,
Пискент районидаги «КПСС XXVI съезди» совхозининг бригада бошлиғи:

— МАККАЖЎХОРИГА ишлов беришнинг замонавий агротехникаси механизмлардан минерал ва органик ўғитлардан самарали фойдаланиш каби бир-биридан ажратиб бўлмайдиган муҳим вазифаларни ўз ичига олади. Бироқ, бу агротехникага амал қилиш билан бирга маҳаллий шароитдан келиб чиққан ҳолда унга ижодий ёндошиш ҳам муҳимдир.

Амалда исботланган ана шу принципга асосланиб бу йил оширилган мажбурият қабул қилдик. 60 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 100 центнердан ҳосил олиб, беш йилликни тўрт йилда бажарамиз.

ТИГАЙ Раиса,
Ўрта Чирчиқ районидаги «Северний маяк» колхозининг бригада бошлиғи:

— КЕЙИНГИ йилларда бригадамизда шоли ҳосилдорлиги 90-95 центнердан пасаймаяпти. Ўтган йили эса 100 центнерлик маррани эгалладик. Бунга, асосан илғор агротехникани қўллаш ҳисобига эришдик.

Бригадамиз аъзолари ўн биринчи беш йиллик планини уч йилда бажариш мажбуриятини олганлар. Бунинг учун ҳосилдорликни 100 центнердан пасайтирмаслигимиз керак. Масалан, бу йил шолипоялар ҳосилдорлигини 103 центнерга етказишга қарор қилдик.

ҚОСИМОВ Тўхтасин,
Оққўрғон районидаги «Оққўрғон» совхозининг бригада бошлиғи:

— СУВ ҲАР қачонгидан ҳам танқис бўлган юбилей йилида бригадамиз аъзолари фидокорона меҳнат қилиб, ҳар гектар майдондан 93 центнердан «каҳрабо дон» ҳосили олишга эришдилар. Демак, бу экин ҳосилдорлигини янада ошириш имкониятлари мавжуд.

Шуни ҳисобга олиб, бу йил техникадан, минерал ва маҳаллий ўғитлардан самарали фойдаланиб, кўп йилдан бери орзу қилиб келаётган 100 центнерлик маррани эгаллашга қарор қилдик. Агар кейинги йилларда ҳам ҳосилдорликни пасайтирмасак, беш йиллик планни тўрт йилда бажариш имконига эга бўламиз.

ЭРНАЗАРОВ Абдурасул,
Чиноз районидаги «Партия XXIV съезди» совхозининг бригада бошлиғи:

— БРИГАДАМИЗ аъзолари СССРнинг 60 йиллигини катта меҳнат ютуқлари билан нишонладилар. Ҳар гектар ердан 135 центнердан маккажўхори дони йиғиштириб олиб, халқ хўжалик планини икки баравардан ошириб бажардик.

Маккажўхорикорларимиз ўтган йиллар давомида бой тажриба тўплашди. Бу йил ҳам бор маҳоратимизни ишга солиб, юбилей йилидаги ютуқларимизни янада мустаҳкамлаймиз. Бундан ташқари беш йиллик планни уч йилда бажариш юзасидан берган ваъдамизнинг устидан чиқиш учун курашни қизғин давом эттирамиз.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қишлоқ хўжалиги илғорлари ва мутахассисларининг республикамиз далаларининг меҳнаткашларига ва сув хўжалиги ходимларига очиқ хатини маъқуллади.

Область ва район партия комитетларига, колхоз ва совхозларнинг, сув хўжалик ташкилотларининг бошланғич партия ташкилотларига очиқ хатни муҳокама қилиш, сувни авайлаб сарфлаш пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил олиш учун ундан самарали фойдаланиш ҳаётий зарурат эканлигини ҳар бир ходим онгига етказиш топширилди.

Газеталарнинг редакцияларига, ЎзТАГга, Телевидение ва радио эшиттириш Давлат Комитетига сув ресурсларидан унумли фойдаланиш соҳасида илғор хўжаликлар ва районларнинг тажрибасини мунтазам ёритиб туриш таклиф қилинди.

БИР ГУРУҲ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ИЛҒОРЛАРИ ВА МУТАХАССИСЛАРИНИНГ РЕСПУБЛИКАМИЗ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ ХОДИМЛАРИГА, БАРЧА СУВЧИЛАРИГА

ОЧИҚ ХАТИ

Қадрли ўртоқлар, азиз дўстлар!

Барча совет халқи қатори республикамиз меҳнаткашлари ҳам КПСС XXVI съезди қарорларини ғайрат-шижоат ва юксак сиёсий онглилик билан изчил амалга оширмоқдалар, бутун кучни КПСС Марказий Комитети 1982 йил май ва ноябрь Пленумларининг тарихий қарорларини, ўн биринчи беш йилликнинг ўзаги ҳисобланган ушбу йил программасини муваффақиятли бажаришга сафарбар этмоқдалар.

Шонли ишчилар синфининг содиқ иттифоқчилари бўлган қишлоқ меҳнаткашлари бутун диққат-эътиборларини «оқ олтин» деб ардоқланадиган пахтадан 6 миллион тонналик хирмон бунёд этиб, ўтган йиллардаги рекордни такрорлашга, деҳқончилик маданиятини ошириб, барча турдаги экинлардан юқори ҳосил етиштиришга, зарбдор фронт — чорвачиликни жадал ривожлантиришга қаратмоқдалар.

Давлат манфаатлари Ватанимизнинг энг катта бойлиги — пахта етиштиришни бутун чоралар билан кўпайтиришни тақозо этмоқда. Пахта — ифтихоримиз, шон-шарафимиз, қардош халқлар олдидаги обрў-эътиборимиздир. Пахта — коммунистик мўл-кўлчилик дастурхонига қўшадиган асосий ҳиссамиздир.

Диёримиз меҳнат аҳли пахта етиштиришни муттасил кўпайтиришни мамлакатнинг барча халқлари олдидаги энг биринчи интернационал бурчи деб билади. Пахта учун курашда биз КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Советининг, республика партия ва ҳукуматининг оталарча ғамхўрлиги ва ёрдамини кун сайин ҳис қилиб турибмиз.

Бу йил барча соҳада янги, юксак марраларни эгаллаш партия ва ҳукуматимизнинг кундалик эътибор ва ғамхўрлигига энг муносиб жавобимиз бўлади. Пахта ва бошқа экинлардан юксак мажбуриятга яраша ҳосил етиштириш учун бошланган умумхалқ курашида ҳар бир киши, ҳар бир касб эгаси ўз ўрнини топиши, улкан зафарга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиши даркор.

Маълумки, пахта ва бошқа экинлардан мўл ҳосил етиштириш кўп жиҳатдан суғориш ишларини тўғри ташкил этишга, сувдан унумли фойдаланишга бевосита боғлиқ.

Ҳар қарич ерни, ҳар томчи сувни қадрлаш инсон фарзандининг муқаддас бурчидир. Инсон ўз фарзандини оташин меҳр билан суйганидек, ер ва сувни ҳам буюк муҳаббат билан севиши, ардоқлаши керак.

Сув — ҳаёт манбаи. Сув — тўкин-сочинлик, бахту-саодат манбаидир. Қадимдан авлодларимиз, ота-боболаримиз ҳар томчи сувни ҳаёт каби азиз билганлар. Сувнинг тозалиги, зилоллиги учун, исроф бўлмаслиги учун жон куйдирганлар саҳроларга сув чиқариб боғу-бўстонлар барпо этиб, эл дастурхонини файз-баракага тўлдириш халқимиз учун орзу умидгина бўлиб қолмай, уларнинг бажарадиган хайрли ишларига айланиб қолган.

Маълумки, бултур сув энг камчил келган йиллардан бири бўлди. Бу йил ҳам сув хўжалигидаги вазият жуда мураккаб бўлиши, Сирдарё, Амударё, Зарафшон, Чирчиқ ва бошқа дарёларда сувнинг кам бўлиши кутилмоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг сув ресурсларидан фойдаланиш ва уларни тақсимлаш тўғрисидаги қарорида ҳам қишлоқ хўжалиги ва унинг етакчи тармоғи бўлган пахтачиликни янада ривожлантириш, бунинг учун сув камчил бўладиган бу йилги шароитда ҳам ҳамма зарур чораларни кўриш шарафли вазифа эканлиги таъкидлаб ўтилган.

Бас, шундай экан, бу йилги мураккаб шароитда сувни жуда оз сарфлаб, қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил олиш катта аҳамиятга эга. Шу сабабли сувчидан тортиб раҳбару мутахассисгача — ҳамма поғонадаги ходимлар сувдан тежаб-тергаб фойдаланиш масалаларига доимо кўз-қулоқ бўлиб туришлари талаб этилади. Бу — ҳар бирimizнинг шон-шараф ишимиз, муқаддас бурчимиз бўлмоғи даркор.

Қадрли касбдошлар!

Халқимиз «Сув — зар, сувчи — заргар» деб сизнинг меҳнатингизга муносиб баҳо берганлар. Саховатли еримиз сахий ва унумдор экан, унга сувчилик касбини улуғлаётган сиз дала захматкашларининг ҳам пешона терингиз сингиб кетганлигини эл-юрт яхши билади.

Қиш қуруқ, баҳор камёғин келган, ҳарорат тез кўтарилаётган, сувнинг камчиллиги аниқ сезилаётган бу йилги шароитда ҳосилнинг тақдири кўп жиҳатдан сиз сувчиларга, барча сув хўжалиги ходимларига, сизларнинг тажриба ва маҳоратингизга, тадбиркорлик ва омилкорлигингизга боғлиқ.

Ғўзани қуёш фарзанди, дейишади. Ҳақиқатда ҳам шундай. Биронта экин ғўза сингари кўп миқдорда иссиқлик сингдира олмаса керак. Шу боисдан ҳам танасига иссиқлик кўп ортган ғўза пахта пишиб етилгунча сув талаб қилади. Қуёш тафти оби-ҳаёт билан омухта қилинмас экан, кўзланган мақсадга эришиб бўлмайди, ҳосил тош босмайди.

Бу оддий ҳақиқатдан келиб чиқиб айтадиган гапимиз шуки, ғўза сув билан тирик. У оби-ҳаётга қонсагина мўлжалдаги ҳосилни беради, маҳсулот сифати юқори бўлади, деҳқон асло доғда қолмайди. Демак, ҳозирдан ишни аниқ режа асосида ташкил этишимиз, суғоришни қай усулда, қайси тартибда ўтказиш тадбирларини пишиқ-пухта белгилаб олган ҳолда меҳнатни уюштиришимиз талаб этилади. Ахир ҳозирги кунларда дарёда қанча сув оқаяпти, тупроқда нам миқдори қай даражада, бултур шу кунларда қанақа эди, сувни кўпайтириш резервлари борми, коллектор-зовур сувларидан қандай фойдаланиш керак? — Бу ҳаммадан кўра сиз билан бизга, мутахассисларга кўпроқ маълум.

Шундай экан, бу борада шошилинч чора кўриш, оқилона тадбирлар белгилаш, барча хўжалик раҳбарларининг, мутахассисларнинг, сувчиларнинг кечиктириб бўлмайдиган вазифаларидир. Ишни шундай ташкил қилиш кераккки, сув кам бўлишига қарамай, ҳар гектар ер, ҳар бир бригада ва хўжалик сув билан таъминлансин.

Айрим далиллар, рақамлар бизни янада масъулият билан иш тутишга чорлайди. Ҳаммамизга аёнки, республикамизнинг бир қатор хўжаликларида сувдан тежаб-тергаб фойдаланилмаётир. Бу ҳол эса бизни ташвишга солаяпти.

Ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш борасида ҳам камчиликларга йўл қўйилмоқда. Кўпгина хўжаликларда ва районларда коллектор тармоғи, тик ва ётиқ зовурлар ўз вақтида тозаланмаслиги оқибатида улар қониқарсиз ишламоқда, сизот сувларни чиқариб юбориш таъминланмаяпти. Бу эса қишлоқ хўжалиги экинлари ҳосилдорлигига салбий таъсир қилмоқда.

Келинг, юқоридагидек кўнгилсиз ҳолларга, таъна-танбеҳларга сабаб бўладиган ишларга йўл қўймайлик. Сув камчиллигини бартараф этиш учун энг аввало ундан тежаб-тергаб, самарали фойдаланиш, ҳар литр сувдан икки—уч литр сувнинг нафини кўришга, қимматбаҳо ҳар томчи сувнинг экинга малҳам бўлиб, хирмон баракаси учун хизмат қилишига эришайлик.

Чигитни ернинг табиий нами билан текис ундириб олишни таъминлаш талаб этилади. Мақсад ғўзанинг оби-ҳаётга талаби юқори бўладиган ойларда сувни кўпроқ сарфлашга имконият яратишдан иборат. Ҳаммамиз сув исрофгарчилигига қарши қаттиқ курашайлик, назоратни кучайтирайлик, ишнинг сифатига эътиборни оширайлик. Суғоришни группа усулида ўтказиб, ғўзани эзиб ҳам, чанқатиб ҳам қўймайлик. Ғўзаларни тунда суғоришга худди кундуздагидек эътибор берайлик.

Сувни кўпайтириш резервларидан бири насослар сонини ошириб, артезиан қудуқлари, зовурларнинг сувларидан оқилона фойдаланишдир. Шўр сувларни чучук сувлар билан омухта қилиб, пахтазорларга оқизиш мақсадга мувофиқлиги ўтган йиллардаги тажрибалардан ҳам маълум. Шундай экан, сувни кўпайтириш чора-тадбирларини кўрайлик. Халқ ҳашари йўли билан янги сув иншоотларини барпо этайлик. Сув ресурсларини қўшимча равишда қидириб топишга алоқадор бўлган жамики ишларни зудлик билан амалга оширайлик.

Пахта далаларининг заргарлари — азиз мироблар ва сувчилар, ҳамкасб дўстлар!

Илғор пахтакорлар, омилкор деҳқонлар ерда намнинг узоқроқ сақланишида маҳаллий ўғит муҳим роль ўйнашини ўз тажрибаларида бир неча бор синаб кўрганлар ва бунга қатъий ишонч ҳосил қилганлар. Шунинг учун ҳам бу йилги шароитда ерда етарли нам сақлашнинг асосий шартларидан бири — маҳаллий ўғитдан имкони борича кўпроқ фойдаланиш, бу борада хоразмликлар тажрибасини кенг қўлланиш ҳисобланади. Чиритилган гўнг, қўй қийи ва бошқа органик ўғитлар тупроқ қатламини юмшоқ ҳолда сақлайди, ғўзаларнинг илдизларини яхши ривожлантиради, ҳосилдорликни 4—5 центнер оширишга ёрдам беради. Ўғитлар ғўза қатор ораларига «суз» агрегатлари ёрдамида солинса, ёки «шарбат» усулида оқизилса, айниқса фойдалидир. Бу ишни бажариш билан ғўзаларни суғориш оралиғидаги муддатни узайтириб, неча юз минг кубометр сувни тежаб қолган бўламиз.

Азиз ва ардоқли механизаторлар! Бу йилги шароитда сизлар тупроқда намнинг узоқ сақланиши, ҳосилнинг тақдири барча дала ишларининг ўз вақтида сифатли қилиб ўтказилишига, хусусан сувдан кейин ерни об-тобида культивациядан чиқаришга, ўғитлашни кўнгилдагидек бажаришга кўп жиҳатдан боғлиқ. Сифатли ўтказилган ҳар бир культивация қўшимча суғориш демакдир. Бу ишларни аъло даражада бажариш эса замонавий техника билан қуролланган сиз механизаторларнинг маҳоратингиз билан ўлчанади. Демоқчимизки, экинларни илғор агротехника қонун-қоидалари асосида юксак сифат билан парвариш қилингиз. Суғориш билан культивация орасида узилишга йўл қўйилмасин. Культивация сифати — ишимизнинг мезони бўлмоғи керак.

Бу йилги шароитда чуқур ва сифатли культивация қилиш юқори ҳосил омилидир.

Бегона ўт — экин кушандаси, ҳосил душмани. У ғўзанинг озуқаси ва сувига шериккина бўлиб қолмай, балки ундан анча кўп ўзлаштирилди. Шу боис ҳозирдан бонг урмоқ, чигитни тўла ва текис ундириб олиш, ғўза парвариши даврида пайкалларда бирор туп ҳам бегона ўт бўлмаслигини таъминлаш муҳим вазифалардан бири. Экин майдонларини бегона ўтлардан тоза сақлаган деҳқон сув ва озуқанинг бир қисмини тежаган бўлади.

„Сув — ғўзанинг ва барча экинларнинг қони-жони. Бу билан демоқчимизки, маккажўхори ўстираётган, полиз-сабзавот маҳсулотлари етиштираётган, хуллас, экинларни суғориш билан алоқадор бўлган бошқа барча касбдошларимиз тежамкорликни шиор қилиб олиб, иш тутсалар, ҳамма ерда сув исрофгарчилигига барҳам берсалар, айни муддао, нур устига аъло нур бўлади. Суғориш ишларини шундай режали ташкил этиш кераккки, сув пахтага ҳам, бошқа экинларга ҳам етсин, ҳар бир экин ҳосилдорлигини таъминлашга хизмат қилсин.

Агрономлар, сув хўжалиги ходимлари!

Сизларни халқимиз деҳқончиликнинг бош технологи, қишлоқ хўжалик фани тараққиёти учун актив курашчи, янгилик жарчиси сифатида жуда-жуда қадрлайдилар. Сизларнинг бу йилги мўл ҳосил учун курашнинг олдинги сафларида бўлишларингизга ишончимиз комил. Деҳқончилик маданиятини оширишда янги сув ресурсларини топиб, ундан самарали фойдаланишда деҳқонларнинг яқин кўмакдоши, маслаҳатдоши бўласиз, деган умиддамиз. Ҳар бир мутахассис ўз ишини шундай ташкил этсинки, токи барча қишлоқ хўжалик ходимлари уларнинг беназир қимматли маслаҳатларидан тўла баҳраманд бўлсин.

Колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари суғориш ишлари билан боғлиқ бўлган барча кишиларга қулай шароит яратиб беришлари талаб этилади. Уларни махсус кийим-бош ва пойафзал, тошфонарь билан таъминлаш учун ғамхўрлик қилишлари керак. Сувчиларга иссиқ овқат ташкил этиш, уларнинг меҳнатини ўз вақтида ҳам моддий, ҳам маънавий рағбатлантириб туриш зарур.

Азиз ҳамкасб дўстлар, дилдаги гапларимизни якунлаб, яна, такрор айтамизки, сув-экиннинг қони, ҳосил мезони. Сувчи эса экинни яшнатувчи, ҳосилни яратувчи. Модомики, шундай экан, мўл ҳосил учун курашнинг олдинги сафларида бўлайлик. Фидокорона меҳнатимиз билан касб-коримизни янада улуғлайлик. Омилкорлик ва тежамкорлик, тажриба ва тадбиркорлик билан иш тутиб, деҳқончилик маданиятининг юксалишига, ҳосил хирмонининг баракали бўлишига, ушбу йилимизнинг қишлоқ хўжалиги барча соҳаларида улкан зафарлар йилига айланишига эришайлик!

Фахриддин ШАМСИДДИНОВ,
Катта Фарғона каналидан фойдаланиш бошқармасининг бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони;

Садриддин ЙЎЛДОШЕВ,
Ленин номидаги Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик Фанлари академияси Ўрта Осиё бўлими президиумининг раиси, ВАСХНИЛ академиги;

Юрий Иванович КОСОВСКИЙ,
Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигининг бош инженери, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ирригатор;

Абдусамад ТИЛЛАБОЕВ,
Избоскан районидаги «Партия XX съезди» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони;

Салой ХУДОЙҚУЛИЕВ,
Хазорасп районидаги Фрунзе номли колхознинг бригада бошлиғи, СССР Олий Советининг депутати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони;

Хасан МУХТОРОВ,
Қумқўрғон районидаги «Қизил Октябрь» колхозининг бригада бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони;

Холбуви РУСТАМОВА,
Пахтакор районидаги Ульянов номли совхоз комплекс механизациялашган комсомол-ёшлар бригадаси бошлиғи, КПСС XXVI съезди делегати, Бутуниттифоқ Ленин комсомоли мукофоти лауреати;

Тошпўлат ҚОДИРОВ,
Ромитон район суғориш системалари бошқармасининг бошлиғи, Меҳнат Қизил байроқ ва Октябрь Революцияси орденлари нишондори;

Эгамберди БОТИРОВ,
Ильич районидаги «Правда» совхозининг бўлим бошқарувчиси, Ленин ордени нишондори;

Эмберген МАТМУРОДОВ,
Кегайли районидаги «Халқобод» совхозининг бош агрономи, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган агроном;

Ўнғар ДУСЕБОЕВ,
Бўка районидаги Жамбул номли колхознинг биринчи класс сувчиси, Меҳнат Қизил Байроқ ордени нишондори.

К. МАРКС ТУҒИЛГАН КУННИНГ 165 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

ЖАҲОН ХАЛҚЛАРИНИНГ 112 ТИЛИДА

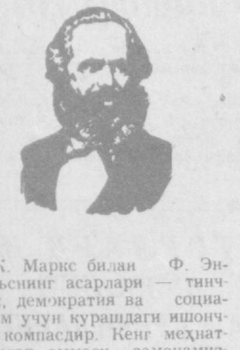

К. Маркс билан Ф. Энгельснинг асарлари — тинчлик, демократия ва социализм учун курашдаги ишончли компасдир. Кенг меҳнаткашлар оммаси замонамизнинг энг ўткир саволларига шу асарлардан жавоб топмоқда. Илмий коммунизм асосчилари ер юзида энг машҳур муаллифлардандир. Уларнинг асарлари дунё халқларининг 112 тилида нашр этилган.

Миллион-миллион совет кишилари жаҳон пролетариати йўлбошчиларининг ғоявий меросидан баҳраманд бўлмоқдалар. КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Марксизм-ленинизм институтида ТАСС мухбирига хабар қилишларича, уларнинг асарлари мамлакатимизда СССР ва жаҳон халқларининг 97 тилида жами 131 миллион 175 минг нусхада 3521 марта нашр қилинган.

В. И. Ленин К. Маркс билан Ф. Энгельс асарларини нашр этишга, ўрганиш ва пропаганда қилишга нақадар катта аҳамият берганлиги маълум. Маркс билан Энгельс ишининг улуғ давомчиси инсоният даҳолари адабий меросининг буюк билимдонигина бўлиб қолмай, шу билан бирга уларнинг асарларини нашр этишда бевосита иштирок этди.

Гражданлар урушининг жуда оғир шароитларида партиямиз Маркс ва Энгельс ҳужжатлари, асарлари, улар ҳамкорлик қилган газеталар комплектлари, халқаро ишчилар ҳаракати материалларининг асил нусхаларини ёки кўчирмаларини, хуллас эндиликда ноёб мажмуани ташкил этиб турган ва планетадаги энг улуғ зотлар асарларини тўла-тўкис, илмий ўрганиш имконини бераётган жамики хазинани сотиб олишга маблағни аямади.

К. Маркс билан Ф. Энгельс асарлари тўплами 1928 йилда чиқарила бошлади. Нашр 28 том, 33 китоб тарзида жами 1 миллион 610 минг 600 нусхада чиқарилди. Унда илмий коммунизм асосчиларининг 400 тадан кўпроқ асари ва 700 хати биринчи бор эълон қилинди.

К. Маркс билан Ф. Энгельс асарларининг иккинчи нашри чиқарилиб, бу иш 1982 йилда ниҳоясига етказилганлиги КПССнинг, бутун жаҳон коммунистик ҳаракатининг ғоявий-сиёсий ҳаётида муҳим воқеа бўлди. Бу — революция илмининг улуғ доҳийлари асарларининг энг тўлиқ нашридир. Унга 50 том (54 китоб) ва маълумот берувчи яна 4 та китоб киритилган.

— Илмий коммунизм асосчиларининг асарларини нашр қилиш иши ҳаддан ташқари мураккаб, — деб ҳикоя қилади КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Марксизм-ленинизм институти К. Маркс ва Ф. Энгельс асарлари сектори мудирининг ўринбосари г. Ю. Колпинский. — Бу иш кўп қиррали характерга эга бўлиб, турли ихтисосдаги олимлар — файласуфлар, иқтисодчилар, тарихчилар, филологлар, архившунос археографларнинг куч-ғайратларини талаб қилади.

К. Маркс билан Ф. Энгельснинг асарлари — марксизмнинг ҳақиқий комусидир. Иккинчи нашрнинг аҳамияти совет кишиларини революцион тафаккур хазинасидан баҳраманд қилиш йўлини очиш билангина, марксизм асосчиларининг ўз таълимоти турли жиҳатларини ишлаб чиқиш ижодий жараёнини ўрганиш имконини бериш билангина чекланмайди. Унинг бошқа бир жиҳати ҳам жуда муҳимдир: совет таржимонлари, тадқиқотчилари ва ноширларининг иши халқаро миқёсда зўр аҳамият касб этди, бутун дунёда марксизмни оммалаштиришга ёрдам бермоқда.

Мамлакатимиздаги ҳар бир иттифоқдош республикада, СССР халқларининг 49 тилида, шу жумладан революцияга қадар ўз алифбесига эга бўлмаган халқларнинг ҳам тилида марксизм классикларининг асарлари нашр этилган.

Совет халқи, бутун тараққийпарвар инсоният жаҳон пролетариати йўлбошчиси туғилган куннинг 165 йиллигини нишонлаётган кунларда Маркс ҳаёти ва фаолиятига оид кўпгина янгиликлар нашр этилди.

А. СИВЦОВ.
Москва.

КВАРТАЛ ЯКУНИ ҲАҚИДА МУЛОҲАЗАЛАР

КПСС XXVI съезди томонидан қўйилган муҳим халқ хўжалик вазифалари ичида капитал қурилишига, ишга тушириладиган объектларнинг ўз вақтида фойдаланишга топширилишига алоҳида ўрин берилган. Областимиз бинокорлари коллективлари зиммага олган социалистик мажбуриятларини бажариш учун мусобақалашиб, 1983 йилнинг ўтган биринчи кварталида куч ва ресурсларни ишга тушириладиган ҳамда муҳим қурилишларга жамлаш, объектларни белгиланган муддатларда ва барвақт ишга туширилишини таъминлаш, тугалланмаган ишлаб чиқаришларни камайтиришга алоҳида эътибор бердилар.

Область партия комитети, шаҳар ва район партия комитетлари ҳузурида қурилиш бўйича ташкил этилган штаблар аввалги йиллардаги каби самарали ишламоқдалар. Бу штаблар саноат, қишлоқ хўжалиги ва социал хизмат кўрсатувчи барча ишга тушириладиган объектларни доим эътибор марказида сақламоқдалар, пайдо бўлаётган муаммоларнинг оператив ҳал қилинишига ёрдам бермоқдалар.

Кўпчилик қурилиш, монтаж, лойиҳалаш ташкилотлари ва бинокорлик материаллари саноати ҳамда қурилиш индустрияси корхоналари белгиланган вазифаларни бажардилар, бир маромда ишламоқдалар.

Шу йилнинг биринчи кварталида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан асосий фондлар 4 процент кўп ишга туширилди, 6 процент кўп капитал маблағлари ўзлаштирилди ва 5 процент кўп қурилиш-монтаж ишлари бажарилди. 177 минг квадрат метрдан кўпроқ уй-жойлар ва қатор социал аҳамиятга эга бўлган объектлар фойдаланишга топширилди.

Областдаги асосий қурилиш ташкилотлари томонидан шу йилнинг январь-март ойлари учун белгиланган товар қурилиш маҳсулотини реализация қилиш ва пудрат ишлари бўйича планнинг бажарилиши қуйидагича бўлди (биринчи устун — тайёр қурилиш товар маҳсулотини биринчи квартал планига нисбатан реализация қилиниши, иккинчи устун — январь-март ойлари учун амалга оширилиши назарда тутилган қурилиш-монтаж ишлари ҳажмининг бажарилиши, учинчи устун — 1983 йилнинг январь-март ойларида 1982 йилнинг январь-март ойларига нисбатан процент ҳисобида):

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШИ

Главташкентстрой	103	101	102
Алмаликсвинецстрой	212	104	97
Алмаликградострой	770	76	95
Узбекшахтастрой	151	92	95
Узбекметаллургстрой	—	75	116
6-қурилиш тресги	39	102	116
160-қурилиш тресты	111	103	136
Ташпромстрой ишлаб чиқариш бирлашмаси	—	102	134
Ташоблсельстрой	106	108	108
23-қурилиш тресги	143	79	79
Паркентводстрой	53	101	80
Ташоблмелиоводстрой	123	103	97
Промжилводстрой	146	105	112
Ташкентводстрой	105	104	99
Ташоблколхозстрой	100	100	102

«Главташкентстрой»нинг кўпчилик трестлари, Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигининг 160-, республика Қишлоқ қурилиши министрлигининг «Ташоблсельстрой», «Ташоблколхозстрой» ва бошқа трестлар социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажармоқдалар.

Лекин капитал қурилишдаги аҳвол ҳали ҳам партия XXVI съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь Пленуми талабларига жавоб бермаяпти. Қатор қурилиш корхоналари ва ташкилотлари, министрликлар ва идоралар, область ва Тошкент шаҳар ижроия комитетлари капитал қурилиш бошқармаларининг айби билан умуман областимиз бўйича капитал маблағлар ўзлаштириш плани бажарилмай қолди.

Қатор қурилиш ва монтаж коллективларида қўл меҳнатини камайтириш, илғор иш тажрибаси — бригада пудратини жорий қилиш учун суст кураш олиб борилмоқда. Бу аввало Олмалиқ, Бекобод шаҳарлари, Бўка, Ғалаба, Коммунистик, Оржоникидзе, Паркент, Пискент ва Чиноз районлари қурилиш ташкилотларига тааллуқлидир.

Қатор ишга тушириладиган ва муҳим объектлар, шу жумладан, Ўзбекистон металлургия комбинати, Янги Ангрен ГРЭСи, Ангрен «Резинотехника» заводи, Майск ғишт заводи, Чиноз аралаш озуқа заводи ва бошқа шундай қурилишларда сусткашликка йўл қўйилаётганлиги ташвиш туғдирмоқда. Озиқ-овқат программасини амалга ошириш билан боғлиқ бўлган қатор объектлар қурилишида қолоқликка йўл қўйилмоқда.

«Узградострой» ишлаб чиқариш бирлашмаси ва Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигининг 6-тресги уй-жойларни фойдаланишга топшириш квартал планининг бажарилишини таъминламадилар. Фойдаланишга топширилаётган уй-жой ва маданий-маиший хизмат қилишга мўлжалланган объектларнинг сифати ҳали ҳам пастлигича қолмоқда.

Кўпгина объектларда қолоқлик уларни моддий-техника ресурслари билан қониқарсиз комплектлаш, қурилиш ва монтаж трестлари томонидан ишлаб чиқаришнинг инженерлик тайёргарлиги суст бўлганлиги, буюртмачилар ишидаги нуқсонлар туфайли содир бўлмоқда.

Буюртмачи корхоналар ва ташкилотлар, қурилиш ва монтаж трестлари раҳбарлари 1983 йилнинг биринчи кварталидаги иш якунларини чуқур таҳлил қилишлари, қурилишда мавжуд бўлган камчиликларни бартараф этишлари, барча бинокорлар коллективларининг бир маромда юксак унум билан ишлашлари учун зарур шароитларни яратиб беришлари, планларнинг ўзгармаслиги ва сўзсиз бажарилиши учун барча чораларни кўришлари керак.

Пудрат ташкилотлари раҳбарлари уй-жой, мактаблар, болалар боғчалари, касалхоналар ва поликлиникалар қурилишини алоҳида назорат остига олишлари, вужудга келган аҳволни яхшилаш учун қатъий чоралар кўришлари, қурилиш сифатини ошириш учун муттасил кураш олиб боришлари, эталон объектлар яратишлари, бу объектларда инженер-техник ходимлар ва ишчиларнинг ўқувини ўтказишлари, бинокорлар касаба союзи область комитети билан биргаликда трестлар, бошқармалар ва механизациялашган кўчма колонналарда «Сифат куни»ни ўтказишлари лозим.

Бригада пудратини кенг жорий қилиш бу ишда энг муҳим ва кўпроқ самара берадиган омилдир. Шу йилнинг ўтган уч ойи якунлари бўйича область қурилиш ташкилотлари қурилиш-монтаж ишлари жами ҳажмининг 44 процентга яқинини бригада пудрати усули билан амалга оширдилар. Бу зиммага олинган социалистик мажбуриятда назарда тутилганидан анча камдир.

Йирик трестлардагина эмас, айни вақтда корхоналар қурилиши ва уларни реконструкция қилиш ишларини олиб бораётган барча ташкилотларда бригада пудратига ўтиш учун зарур шароитларни вужудга келтириш керак.

Пойтахт области ва Тошкент шаҳри бинокорлар коллективлари 1983 йилда зиммаларига юксак социалистик мажбуриятлар олишган. Бу мажбуриятларни муваффақиятли бажариш учун социалистик мусобақани янада кенгайтириш, моддий ва меҳнат ресурсларини ишга тушириладиган объектларда жамлаш, қурилиш конвейерининг барча ташкилотлари ойлик, квартал, йиллик планларни ҳамма кўрсаткичлар бўйича бажаришларига эришмоқ даркор.

Шаҳар ва район партия комитетлари, шаҳар ва район ижроия комитетлари 1983 йил планининг бажарилиши устидан доимий назорат ўрнатишлари, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг қурилиш суръатларини жадаллаштириш ва сифатини яхшилаш, объектлар ва қувватларни ўз вақтида фойдаланишга топшириш учун курашдаги ролини оширишлари лозим.

КОМСОМОЛ ТУРМУШИ

718 МИНГ СЎМ БЕШ ЙИЛЛИК ФОНДИГА

ДОҲИЙМИЗ В. И. Ленин таваллудининг 113 йиллигига бағишлаб ўтказиладиган Бутуниттифоқ Коммунистик шанбалигида областимизнинг комсомол-ёшларидан 777,6 минг киши қатнашади.

Шу куни 310200 киши ўз иш жойларида меҳнат қилади. 24390 нафар комсомол-ёшлар эса жойларда ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишлари билан шуғулланадилар.

Меҳнат байрамида 136 минг нафар студент-ёшлар ҳам актив иштирок этишади. Уларнинг бир қисми ўқув юртлари территорияларини ободонлаштириш, кўкаламзорлаштиришда қатнашса, бир қисми йирик корхоналарда, завод, фабрикаларда ва қурилиш объектларида меҳнат қилишади.

Шанбалик куни салкам 3 миллион сўмлик ҳажмдаги ишлар бажарилади. Шундан 718 минг сўм пул ўн биринчи беш йиллик фондига ўтказилади.

ЁШЛАР ФЕРМАСИ

Пискент районидаги Тельман номли колхознинг Муҳиддин Қодиров бошлиқ комсомол-ёшлар бригадаси янги ташаббус бошлади. Ёшлар ўз дала шийпонларида ёрдамчи хўжалик ташкил этишга қарор қилдилар. Ҳозир «кичик ферма»да 18 бош қорамол, 12 та қўй боқилаяпти. Коллектив аъзолари йил охиригача давлатга эҳтиёждан ташқари 5,5 тонна гўшт топширадилар. Бунинг учун бригадада етарли имконият ва резервлар бор.

Бригадада 30 ВЛКСМ аъзоси бор. Коллектив аъзолари ўтган йили 65 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 40 центнердан пахта ҳосили олишган эди. Бу йил улар пахта ҳосилдорлигини 50 центнерга етказиб, давлатга жами 325 тонна пахта сотиш мажбуриятини қабул қилишди.

Айни кунларда бригада коллективи ипак қурти боқишга ҳам пухта тайёргарлик кўраяпти.

РЕСПУБЛИКА КЎРИГИДА ИШТИРОК ЭТИШАДИ

ТОШКЕНТ самолётсозларининг Маданият ва техника саройида ҳаваскор дискотека ва дискоклублар область кўрик-конкурсининг иккинчи тури бўлиб ўтди. Бу конкурс «Бутун планета бўйлаб эълон қилинг: одамлар, уруш бўлмайди!» деган шиор остида ўтди.

Кўрик-конкурсда 8 та дискоклуб иштирок этди.

Конкурсда самолётсозларнинг Маданият ва техника саройи ҳузурида ташкил этилган «Граммофон» дискоклуби биринчи ўринни эгаллади. Чирчиқ шаҳридаги «Машиностроитель» Маданият саройининг «Метраном» ҳамда «Строитель» Маданият саройининг «Время» дискоклуби иккинчи ва учинчи ўринларни эгаллашди. Улар Фахрий ёрлиқ ва пул мукофоти билан тақдирландилар. Ғолиблар республика кўригида иштирок этишади.

● ТОШКЕНТ гражданлар авиацияси авиаотрядининг «Фахрий экипаж» деган юксак номга сазовор бўлган ТУ-154 самолётининг учувчилари Суратда: (чапдан ўнгга): кема командири Г. Устинов, 2-учувчи В. Анищенко, штурман И. Ребров ва бортинженер Б. Костиковлар.

М. НУРИДДИНОВ фотоси.

ШАҲАР ЯНГИЛИКЛАРИДАН

ЧАНҚОВБОСДИ ИЧИМЛИКЛАР

Кунлар исиши билан кишиларнинг муздек ичимликларга бўлган талаби ортиб бормоқда. Буни ҳисобга олган «Ташлимводторг» ходимлари пойтахт аҳолиси учун йилнинг иккинчи кварталида турли меваларидан тайёрланган 203 тонна чанқовбосди шарбатлар, 4360 минг шиша лимонад ва бошқа хил ичимликлар етказиб беришни режалаштирдилар.

Шу кунларда пойтахтимиз кўчаларига АТ-101Ф маркали янги газ-сув автоматлари ўрнатилмоқда. Бу қурилмалар ихчам, қулайлиги ва шарбатни аниқ тақсимлаши билан аввалгиларидан фарқ қилади.

Ю. ЧЕРНОГАЕВ.

ЧЕТ ЭЛ ЯНГИЛИКЛАРИ

ТАСС ДИН

АДР ПОЙТАХТИ КЕНГАЙМОҚДА ВА ОБОД БЎЛМОҚДА

КОБУЛ (ТАСС). АДР ҳукумати пойтахтни ободонлаштириш учун тинмай ғамхўрлик қилмоқда. Совет Иттифоқининг техникавий кўмаги билан шаҳарни реконструкция қилиш ва кенгайтириш бош плани асосида, деди Қобул шаҳри бошлиғи Одина Сангин, бир неча лойиҳа ишлаб чиқилган. Бу лойиҳаларга мувофиқ кўплаб районлар қурилади ва ободонлаштирилади, бир неча медицина муассасалари, болалар боғча ва яслилари барпо этилади. Планга кўра, деб давом этди у, шаҳар қурилишининг умумий майдони 32 минг гектардан зиёд ерни ташкил этади. Бунинг катта қисми уй-жойлар ҳамда маданий-маиший аҳамиятдаги объектлар учун мўлжалланади. 3 минг гектардан зиёд ерни шаҳар боғи учун ажратишга қарор қилинди.

ЖИНОЯТЧИЛАР ЖАВОБГАРЛИККА ТОРТИЛСИН

ОТТАВА (ТАСС мухбири). Канададаги Онтарио вилоятининг олий суди собиқ гестапочи А. Раукнинг аризасини рад қилди ва уни гитлерчилар оккупацияси йилларида Литванинг тинч аҳолисидан сал кам 12 минг кишини қириб ташлашда қатнашганлиги учун судга бериш мақсадида ГФР маъмурларига топшириш тўғрисидаги қарорни ўз кучида қолдирди.

«Раук иши» — Канаданинг урушдан кейинги тарихида маъмурларнинг нацист ҳарбий жиноятчиларни яширишга чек қўйиш тўғрисида жамоатчилик қилган талабларга биринчи бор ижобий баҳо берилишидир. Жамоат ташкилотларининг маълумотларига кўра, иккинчи жаҳон уруши тамом бўлганидан кейин камида мингта гитлерчи жаллод ва уларнинг думлари Канададан бошпана топган эди. Хавфсизлик хизмати ва полиция ишларини бошқарувчи бош мутасадди Р. Капланнинг айтишича, ҳозирги вақтда Канадада 100 га яқин нацист жиноятчи қидирилмоқда.

Канада демократик доираларининг фикрича, маъмурларнинг уқувсизлиги орқасида кўпгина фашист газандалар ўз ёвузликлари учун жазосиз қолиб кетмоқдалар. Гарчи Раукни топшириш тўғрисидаги талаб 1971 йилдаёқ тушган бўлишига қарамай, Канада маъмурлари уни «топишлари» учун 11 йил вақт кетди, деб таъкидлайди матбуот.

ЕР ЮЗИДА ТИНЧЛИККА ХАВФ СОЛИНМОҚДА

ВАШИНГТОН (ТАСС). Р. Рейган маъмуриятининг «МХ» деб аталган биринчи зарба урувчи баҳайбат баллистик ракеталар системасини ишлаб чиқариш ва жойлаштиришга киришиш нияти ер юзида тинчликка солинган таҳликали хавфдир. Бу ерда бўлиб ўтган матбуот конференциясида қурол-яроғлар проблемалари билан шуғулланувчи таниқли экспертлар, АҚШ конгрессининг аъзолари ва жамоат арбоблари шу фикрни айтдилар. Улар президентнинг стратегик кучлар комиссияси «МХ» ракеталарини ишлаб чиқара бошлашни тавсия этувчи докладни эълон қилганлиги муносабати билан шу матбуот конференциясида сўзга чиқдилар.

Энг янги ракета системасининг яратилиши, деди, жумладан қурол-яроғлар устидан контроллик қилиш тарафдорлари уюшмасининг президенти Герберт Сковилл «ядро уруши чиқиши хавфини тағин ҳам кучайтиради, қурол-яроғлар устидан контроллик ўрнатиш соҳасидаги музокараларни батамом барбод қилиш хавфини туғдиради».

БУНДЕСВЕРНИНГ ҲАРБИЙ МАШҚЛАРИ

БОНН (ТАСС). Яқин ойлар ичида Ғарбий Германиядаги Гессен ва Қуйи Саксония ўлкаларининг ғоят катта территорияси Бундесвер маневрлари майдонига айланади. «Франкфуртер рундшау» газетасининг хабар беришича, ГФР қуролли кучларининг бўлинмалари 19 апрелдан 28 апрелгача бу ерда «қўшинларини сафарбар этиш ва таъминлаш» юзасидан операцияларни пишиқтирадилар. 11 июндан 16 июнга қадар Гессен ва Қуйи Саксониянинг жанубий қисмида бронетанк қисмларининг маневрлари бошланади. Буларда ҳарбий вертолётлар бўлинмалари иштирок этади.

ҚИШЛОҚЛАРНИ ОБОДОНЛАШТИРИШ ТАЖРИБАСИДАН

МУКОФОТГА МУНОСИБ ИШЛАЙМИЗ

Қишлоғимизда бир бор бўлган киши унинг ҳусни жамолига мафтун бўлиши турган гап. Кенг ва равон асфальт йўллар, кўркам уй-жойлар, муҳташам жамоат бинолари-ю, сўлим ҳиёбонлар кимнинг ҳавасини келтирмайди, дейсиз.

Меҳнаткашларнинг турмуши тобора мазмунан бойимоқда. Маданият саройи, 2 та клуб, 6 та кутубхона, 14 та магазин, ҳаммом, «Зангори экран» устахонаси, бичиш-тикиш ательеси намунали хизмат кўрсатмоқда.

Қишлоқда 5 та ўрта умумий таълим мактаби бўлиб, уларда 5000 дан зиёд ўғил-қиз таълим олмоқда. Мавжуд 3 та типовой болалар боғчасида меҳнаткашларнинг 500 га яқин фарзанди тарбияланаётир.

Қишлоғимизда қурилиш ва ободонлаштириш ишлари кенг кўламда олиб борилияпти. Буни ўнинчи беш йилликда қурилиш ишларига 1 миллион сўм ўрнига 1,7 миллион сўм маблағ сарфланганлиги ва бу кўрсаткич ўн биринчи беш йилликда янада ортиши мўлжаллanaётганлигидан ҳам кўришимиз мумкин. Кейинги йилларнинг ўзидаёқ қишлоқда 300 га яқин хонадон янги, шинам уй-жойларга кўчиб ўтди. 140 ўринли болалар боғчаси, 536 ўринли ўрта мактаб биноси, 4 та типовой дала шийпони қурилиб ишга туширилди, 10 километрдан ортиқ йўлга асфальт ётқизилди.

Қишлоқда газлаштириш жадал давом эттирилмоқда. Кейинги беш йил ичида 300 хонадонга табиий газ келтирилди. Қишлоқни газлаштириш шу беш йиллик охиригача тўла тугалланади.

Қишлоғимиз жамоли келажакда янада гўзаллашади. Шу йилнинг ўзида 1236 ўринли янги ўрта мактаб биноси қурилиб фойдаланишга топширилади. Қишлоқда физкультура ва спортни янада ривожлантириш мақсадида 5000 ўринли стадион қурилиши бошлаб юборилди. Бундан ташқари бу йил лимонарий, янги фельдшер-акушерлик пункти, 1 та типовой дала шийпони ва бошқа маданий-маиший объектларни қуриш мўлжалланмоқда.

Биз қурилиш ишларининг планли равишда олиб борилишига алоҳида эътибор бераётирмиз. Барча уй-жойлар ва жамоат бинолари бош план асосида бунёд этиляпти. Қишлоқ аҳоли пунктларини қуриш ва ободонлаштириш бўйича Бутуниттифоқ кўрик-конкурсида ғолиб чиқиб, III даражали диплом билан мукофотланганимиз эришаётган муваффақиятларимизни яна бир бор исбот этиб турибди.

Қишлоқ кўркининг гўзаллашиб, аҳоли турмушининг тобора фаровон ва гўзал бўлиб бораётганлиги фидокорона меҳнат самараси, албатта. Қишлоғимиз территориясидаги Ленин номли колхоз йирик ва кўп тармоқли бадавлат хўжаликдир. Колхоз аъзолари пахтачилик, чорвачилик, сабзавотчилик, ғаллачилик ва қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларини ривожлантиришда катта ютуқларга эришмоқдалар.

Самарали меҳнат хўжаликка катта даромад келтирди. Колхознинг йиллик даромади салкам 6 миллион сўмни ташкил этди. Колхоз экономикасининг йил сайин мустаҳкамланиб бориши қурилиш, ободонлаштириш ишларига, колхозчиларнинг маданий-маиший эҳтиёжларини қондиришга кўплаб маблағ ажратиш, хўжаликни социал-иқтисодий ривожлантириш масалаларини муваффақиятли ҳал этиш имконини бермоқда.

Қишлоқ Совети олдида турган муҳим хўжалик ва сиёсий вазифаларни муваффақиятли ҳал этишда депутатлар активлиги ортиб бораётганлигини алоҳида таъкидлаш лозим. Қишлоқ Советининг 110 депутати бўлиб, уларнинг 80 процентидан ортиғи бевосита ишлаб чиқаришда меҳнат қилмоқда. Депутатлардан Ш. Долимов, Х. Ўринбоев, Ж. Абдутолипов, Н. Зоирхўжаев ўртоқлар бошлиқ бригадаларнинг аъзолари ўтган йили гектаридан 40—45 центнердан пахта ва 220—230 центнердан каноп пояси етиштириб, зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажардилар. Қишлоқ Совети депутати Т. Деҳқонова ўзига бириктилган сигирларнинг ҳар биридан 4639 килограммдан ёки аввалги йилдагига қараганда 276 килограммдангa кўп сут соғиб олиб, социалистик мусобақада ғолиб чиқди. Депутатларнинг меҳнат активлигини кўрсатувчи бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Маҳаллий Советларга бўлиб ўтган сайловлар олдидан сайловчилардан 40 та наказ тушган эди. Ҳозиргача бу наказларнинг ярми бажарилди. Бунда Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Г. Болтабоева, Ф. Ғуломов, Н. Зоирхўжаев, Т. Деҳқонова ўртоқлар катта фаоллик кўрсатмоқдалар.

Қишлоғимизда ҳар йили баҳорда кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштириш ойлиги ўтказилиб туриш одат тусига кириб қолган.

Қишлоқ Советининг қишлоқ хўжалиги доимий комиссияси ер-сувдан, техника, минерал ўғит ва бошқа моддий ресурслардан оқилона фойдаланиш, депутатлар активлигини оширишга алоҳида эътибор бермоқда. СССР Озиқ-овқат программасининг муваффақиятли бажарилишига муносиб ҳисса қўшиш мақсадида шахсий ёрдамчи хўжаликларни ривожлантириш қишлоқ Совети ижроия комитети ва барча депутатларнинг доимий диққат марказида турибди.

Т. НИШОНОВ,
Янгийўл районидаги Ниёзбош қишлоқ Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари.

БУ КИТОБНИ УҚИНГ

«ҲАЁТ ЧАШМАЛАРИ»

Ўзбекистон табиати ниҳоятда бой. Унинг бепоён далаларида, пурвиқор тоғларию водийларида юзларча хилма-хил шифобахш ўсимликлар ўсади. Бу хилдаги ўт-ўланлар йўл ёқаларида, ариқлар бўйларида ҳам яшнаб ётади.

Зубтурумни ким билмайди дейсиз? Ёшлигингизда балки сизга асқотгандир. Оёғингизни кесиб олганингизда узун томирли, катта япалоқ баргни жароҳатли жойга боғлаб қўйишгани эсингиздадир. Шунда оёғингиз муздек бўлиб, тезда оғриқ ҳам босилиб қолган. Зубтурум боғларда, дарахтлар орасида ўсади. Унинг ёнида аксари далачой ва сачратқи ҳам бўлади.

Ўзбекистон «Медицина» нашриёти Б. Розеннинг яқинда чоп этган «Ҳаёт чашмалари» рисоласида химия билан медицинанинг кишилар саломатлиги йўлидаги ҳамкорлиги ҳикоя қилинади. Унинг «Яшил дорихона» номли бобида табиат қўйнидаги шифобахш ўсимликлар ҳақида, ўрта аср ҳакимларининг бу доривор ўсимликлардан қандай фойдаланганлиги, гиёҳлар билан даволашга оид ёзилган асарлар ҳақида сўз юритилади.

Китобчада XIX асрда органик химиянинг тез ривожланиши натижасида бундай доривор гиёҳлардан қандай фойдалана бошлангани, чет эл химикларининг бойлик орттириш мақсадида шифобахш ўсимликларни етиштиришнинг турли йўлларини қидириб топганликлари ҳақида, антибиотиклар, уларнинг келиб чиқиш тарихи ва бошқа кўпгина химиявий муаммолар тўғрисида ҳам ўқиш мумкин.

«Янги ғалабалар сари» деб аталган бобда жаҳондаги барча мамлакатларда медицина ва химиянинг ҳамкорлиги туфайли эришилган муваффақиятлар, полимерларнинг медицинада кенг қўлланила бориши баён этилган. Рисола кенг китобхонлар оммасига мўлжалланган бўлиб, уни рус тилидан М. Муслимов таржима қилган.

Ш. АЛИМОВА.
«Медицина» нашриёти редактори.

ЛОЙИҲА

МЕҲНАТ КОЛЛЕКТИВЛАРИ ВА УЛАРНИНГ КОРХОНАЛАР, МУАССАСАЛАР, ТАШКИЛОТЛАРНИ БОШҚАРИШДАГИ РОЛИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

СССР ҚОНУНИ

СССР Конституциясига мувофиқ корхона, муассаса, ташкилотнинг меҳнат коллективи социалистик жамиятнинг асосий ячейкасидир. СССРда меҳнат коллективларининг фаолияти ишлаб чиқариш воситаларининг социалистик мулклигига ва экономиканинг планли ривожлантирилишига асосланади. Меҳнат коллективларида ўртоқларча ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам асосида биргаликда меҳнат қилинади, давлат, жамоат манфаатлари ва шахсий манфаатлар бирлиги таъминланади, ҳар бир кишининг коллектив олдидаги ва коллективнинг ҳар бир ходим учун жавобгарлиги принципи қарор топтирилади. Меҳнат коллективлари мамлакатнинг моддий ва маънавий бойликларини кўпайтиришлари, мавжуд ресурслардан оқилона фойдаланишлари, коллектив аъзолари тўғрисида, уларнинг меҳнат, турмуш ва дам олиш шароитларини яхшилаш ҳақида тинимсиз ғамхўрлик қилишлари керак.

Ривожланган социалистик жамиятда меҳнат коллективларининг ишлаб чиқариш, жамоат ва давлат ҳаётидаги роли ошади, ишчилар, колхозчилар, зиёлиларнинг корхоналарни, муассасалар, ташкилотларни бошқаришда актив иштирок этишлари учун имкониятлар кенгаяди.

Меҳнат коллективларининг ишида онгли интизом ва юксак уюшқоқлик, коллектив аъзоларининг ташаббускорлиги ва активлиги, оммавий техника ижодкорлиги — ишлаб чиқаришни интенсивлашнинг, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришнинг, ижтимоий меҳнат унумдорлигини ўстиришнинг, совет халқи фаровонлигини оширишнинг, шахсни ҳар томонлама камол топтиришнинг энг зарур шартларидир.

Коммунистик партия ва Совет давлати социалистик демократияни янада ривожлантириш йўлини ўтказа бориб, меҳнаткашларнинг бошқарувда иштироки тўғрисидаги, ҳар бир меҳнаткаш корхонада ўзини хўжайин деб ва бутун мамлакатнинг намояндаси деб ҳис этиши кераклиги ҳақидаги ленинча қоидаларни изчиллик билан амалга оширмоқда. Меҳнаткашларнинг сиёсий онглилиги, уларнинг маданий-техника ва профессионал савияси ўсиб бораётганлиги, бошқариш ва хўжалик юритиш такомиллаштирилаётганлиги меҳнат коллективларининг ҳуқуқларини кенгайтириш ва уларнинг жамият олдидаги масъулиятини кучайтириш учун шарт-шароитларни вужудга келтиради. Корхоналар, муассасалар, ташкилотларни бошқаришни янада демократлаштириш меҳнат коллективларида ишлаб турган жамоат ташкилотларининг активлигини ошириш билан чамбарчас боғлиқдир.

Ушбу Қонун СССР Конституциясига мувофиқ меҳнат коллективларининг асосий ҳуқуқлари ва бурчларини, корхоналар, муассасалар, ташкилотларни бошқаришда уларнинг ваколатларини белгилаб беради.

I. Умумий қоидалар

1-модда. Корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг меҳнат коллективлари

Корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг меҳнат коллективи — давлат, жамоат корхонасида, муассасада, ташкилотда, колхозда ва бошқа кооператив ташкилотда биргаликда меҳнат қилаётган барча ходимларнинг бирлашмасидир. Меҳнат коллективлари Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ташкилотлари раҳбарлигида СССРнинг ижтимоий тузумини, социалистик турмуш тарзини бутун чоралар билан мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга қаратилган иқтисодий, социал ва сиёсий вазифаларни бажаради, ишлаб чиқариш, жамоат ва давлат ҳаётида, корхоналар, муассасалар, ташкилотларни бошқаришда меҳнаткашларнинг актив иштирок этишига кўмаклашади.

Юксак унумли меҳнат, партия қарорларини, совет қонунларини ва ҳукумат қарорларини сўзсиз ижро этиш, давлат планларини бажариб, иш самарадорлиги ва сифатини ошириш, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш, коллектив аъзоларининг меҳнат ғайрати ва ижтимоий-сиёсий активлигини кучайтириш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилиш, уларни коммунизм бинокорларининг ахлоқ принциплари руҳида тарбиялаш — меҳнат коллективининг бурчи ва вазифасидир.

Совет давлати меҳнат коллективларига уларнинг зиммасига юкланган вазифаларни бажаришлари ҳамда ўз ваколатларини амалга оширишлари учун зарур шарт-шароитларни яратади.

2-модда. Меҳнат коллективлари ҳамда давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари

Давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари СССР Конституциясига ва совет қонунларига мувофиқ демократик централизм асосида меҳнат коллективлари фаолиятига давлат раҳбарлигини ўз компетенцияси доирасида таъминлайди.

Меҳнат коллективлари халқ депутатлари Советлари ва уларга ҳисоб берувчи органлар меҳнат коллективларининг муҳокамасига ҳавола этадиган давлат қурилиши, хўжалик ва социал-маданий қурилиш масалаларини кўриб чиқадилар, тегишли территорияда комплекс иқтисодий ва социал ривожланишга доир таклифларни киритадилар.

Давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари тегишли корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг фаолиятига тааллуқли қарорларни қабул қилиш чоғида меҳнат коллективларининг фикрлари ва таклифларини ҳисобга оладилар. Давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари ўз иши ҳақида ва қабул қилинган қарорлар тўғрисида меҳнат коллективларини хабардор қиладилар.

3-модда. Давлат ва жамоат ишларини муҳокама этиш ҳамда ҳал қилишда меҳнат коллективларининг асосий ваколатлари

ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг қонунларига мувофиқ меҳнат коллективлари:

муҳокамага қўйилаётган қонунларнинг лойиҳаларини ва давлат ҳаётининг бошқа масалаларини кўриб чиқадилар ҳамда шулар юзасидан ўз таклифларини тақдим этадилар;

халқ депутатлари Советлари депутатлигига номзодларни, сайлов комиссияларининг составига вакилларини кўрсатадилар;

халқ депутатлари Советлари депутатларининг ва меҳнат коллективлари кўрсатиб сайлаган бошқа шахсларнинг ҳисоботини, шунингдек халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг ҳисоботларини тинглайдилар;

халқ судьялигига номзодлар кўрсатадилар, район (шаҳар) халқ судларининг халқ маслаҳатчиларини сайлайдилар ва уларнинг ҳисоботларини тинглайдилар;

давлат ва жамоат ҳаётининг бошқа масалаларини муҳокама қиладилар.

4-модда. Корхоналар, муассасалар, ташкилотларни бошқаришда меҳнат коллективларининг иштироки принциплари

Меҳнат коллективлари:

давлат, жамоат, коллектив манфаатлари ва шахсий манфаатларни уйғун равишда қўшиб олиб бориш;

корхоналар, муассасалар, ташкилотларни бошқаришда якка бошчилик билан меҳнаткашларнинг кенг иштирокини қўшиб олиб бориш;

меҳнат коллективи ҳуқуқлари ва бурчларининг бирлиги;

меҳнат, ишлаб чиқариш ва давлат интизомига, социалистик қонунчиликка қаттиқ риоя этиш, коллектив ҳар бир аъзосининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини муҳофаза қилиш;

коллектив аъзоларининг меҳнат ғайрати ҳамда ижтимоий-сиёсий активлигини ва ижодий ташаббускорлигини, меҳнат коллективи ваколатларини амалга оширишда уларнинг иштирокини бутун чоралар билан ривожлантириш;

корхоналар, муассасалар, ташкилотлар фаолияти масалаларини коллектив муҳокама қилиш ва ҳал этиш;

танқид ва ўз-ўзини танқидни ривожлантириш, мансабдор шахслар ва коллектив бошқа аъзоларининг фаолиятига ҳар томонлама баҳо бериш, коллектив аъзоларининг олдида турган вазифаларни бажариш учун уларнинг масъулиятини ошириш;

корхоналар, муассасалар, ташкилотлар фаолиятининг ошкоралиги ва бу ҳақда коллектив аъзоларини мунтазам хабардор қилиб туриш, жамоатчилик фикрини ҳисобга олиш асосида корхоналар, муассасалар, ташкилотларни бошқаришда иштирок этадилар.

5-модда. Меҳнат коллективлари тўғрисидаги Қонун

Меҳнат коллективлари тўғрисидаги Қонунчилик ушбу Қонундан, шунингдек ССР Иттифоқининг бошқа Қонун актларидан ва шуларга мувофиқ меҳнат коллективлари фаолиятининг айрим масалалари юзасидан иттифоқдош республикалар чиқарадиган Қонун актларидан иборатдир.

II. Корхоналар, муассасалар, ташкилотларни бошқаришда меҳнат коллективларининг асосий ваколатлари

6-модда. Иқтисодий ва социал ривожланишни планлаштиришда меҳнат коллективларининг ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

корхоналар, муассасалар, ташкилотларни иқтисодий ва социал ривожлантириш перспектив ва жорий планлари (иш планлари)нинг лойиҳаларини ишлаб чиқиши ҳамда муҳокама қилишда қатнашадилар. Мазкур планларнинг лойиҳалари уларни меҳнат коллективлари кўриб чиққандан кейин тасдиқлаш учун тақдим этилади;

муқобил планларни ишлаб чиқадилар ва қабул қиладилар;

планларнинг бажарилишини таъминлаш, хўжалик ҳисобини мустаҳкамлаш ва ривожлантириш тадбирларини амалга оширадилар;

меҳнат унумдорлигини, ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини оширишга доир тадбирларни тасдиқлайдилар;

планлар қандай бажарилаётганлиги тўғрисида, уларнинг ўзгартирилганлиги сабаблари ҳақида, ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятининг натижалари тўғрисида маъмуриятининг ахборотини тинглайдилар ва тегишли тавсиялар берадилар, зарур ҳолларда эса уларни юқори органларга маълум қиладилар.

7-модда. Коллектив шартномаларини тузишда меҳнат коллективларининг ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

коллектив шартномаларини тузишда иштирок этадилар, уларни муҳокама этадилар ва уларга доир қарорлар қабул қиладилар, корхоналар билан ташкилотларнинг касаба союз комитетларига ана шу шартномаларни имзолаш ваколатини берадилар;

коллектив шартномалари бажарилишини таъминлаш чораларини кўрадилар;

коллектив шартномаларининг бажарилиши тўғрисида корхоналар, ташкилотлар маъмуриятининг ҳисоботларини ва касаба союз комитетларининг ахборотларини тинглайдилар, зарур ҳолларда коллектив шартномаларидаги мажбуриятларни бажармаётган шахсларни жавобгарликка тортиш тўғрисидаги масалани қўядилар.

8-модда. Социалистик мулкнинг сақланишини таъминлашда ва моддий ресурслардан оқилона фойдаланишда меҳнат коллективларининг ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

социалистик мулкнинг сақланишини таъминлаш ва уни кўпайтириш, хўжасизликка қарши ва халқ мулкига бепарво бўлишга қарши кураш, давлат ва жамоат мулки талон-торож қилинишининг олдини олиш чораларини кўрадилар;

ички резервларни тўлиқроқ аниқлаш ва улардан фойдаланишга, хом ашё ва материалларни, энергия ва ёқилғини тўғри нормалаш, уларни оқилона ва тежаб-тергаб сарфлашни таъминлашга, нобудгарчиликларни бартараф этишга ва ишлаб чиқаришда бракни тугатишга, асбоб-ускуналардан, машиналардан ва бошқа асосий фондлардан самарали фойдаланишга қаратилган таклифларни киритадилар ва тадбирларни амалга оширадилар;

зарур ҳолларда социалистик мулкни қўриқлаш тўғрисидаги ҳамда моддий ва молиявий ресурслардан оқилона фойдаланиш ҳақидаги Қонунлар талабларини бузишда айбдор бўлган ходимларни белгиланган тартибда жавобгарликка тортиш тўғрисидаги масалани қўядилар.

9-модда. Меҳнат интизомини таъминлашда меҳнат коллективларининг ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

ички меҳнат тартиби қоидаларини маъмурият ва касаба союз комитети тақдим этиши билан тасдиқлайдилар, уларга риоя этилишини таъминлаш чораларини кўрадилар;

меҳнат интизомининг аҳволини муҳокама қиладилар ва уни мустаҳкамлаш чораларини курадилар;

меҳнатдаги муваффақиятлари учун жамоат томонидан рағбатлантириш чораларини қўллайдилар, маънавий ва моддий рағбатлантириш учун ходимларнинг номзодларини курсатадилар;

амалдаги тартибга мувофиқ шу мақсадларга ажратилган маблағлар ҳисобидан ишлаб чиқариш новаторлари ва илғорлари, шунингдек корхона, муассаса, ташкилотда узоқ вақтдан буён ҳалол ишлаб келаётган кишилар учун қўшимча имтиёзлар ва афзалликларни белгилайдилар;

меҳнат интизомини бузганлик учун коллектив аъзоларига нисбатан жамоат жазоси чораларини (ўртоқлик танбеҳи, жамоат ҳайфсани) қуллайдилар, меҳнат интизомини бузувчилар тўғрисидаги материалларни ўртоқлик судларига куриб чиқиш учун топширадилар;

зарур ҳолларда меҳнат интизомини бузувчиларни то ишдан бўшатишгача жавобгарликка тортиш тўғрисидаги, уларни мукофотлардан, корхона, муассаса, ташкилотнинг йиллик иш якунларига кура ва кўп йиллик хизмати учун бериладиган мукофотлардан батамом ва қисман, узлуксиз иш стажи учун қушимча отпускадан маҳрум қилиш тўғрисидаги, уй-жой майдони бериш муддатини орқага суриш ва қонунларда кўзда тутилган бошқа таъсир чораларини қўлланиш ҳақидаги масалаларни қуядилар.

Меҳнат коллективи ўзи кўрган жазо чорасини муддатдан илгари, у қўлланила бошлаган кундан кейин бир йил ўтмасданоқ бекор қилишга, шунингдек коллектив аъзоси интизомни яна бузишига йўл қўймай, ўзининг ҳалол ходим эканлигини кўрсатган тақдирда меҳнат интизомини бузганлик учун маъмурият қўллаган интизомий жазо чорасини муддатидан илгари олиб ташлаш туғрисида ёки бошқача таъсир чораларини бекор қилиш ҳақида илтимос қилишга ҳақлидир.

10-модда. Меҳнат коллективларининг фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этиш, ходимларнинг ижодий ташаббускорлигини ривожлантириш соҳасидаги ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, фан ва техника ютуқларини, илғор технологияни ишлаб чиқаришга кенг кўламда жорий этиш чораларини кўрадилар;

ходимларнинг оммавий-техника ижодкорлигига, ихтирочилик ва рационализацияга кўмаклашадилар;

фан-техника жамиятларига ҳамда ихтирочилар ва рационализаторларнинг ташкилотларига мадад берадилар;

ижодий ташаббускорликни, ихтирочилик ва рационализаторликни ривожлантиришга, шахсий ва коллектив ижодий планларнинг бажарилишига кўмаклашувчи ташкилий-техникавий тадбирларнинг амалга оширилиши тўғрисида маъмурият ахборотини тинглайдилар, тегишли тавсиялар берадилар.

11-модда. Меҳнат коллективларининг меҳнатни ташкил этиш, нормалаш ва унга ҳақ тўлаш соҳасидаги ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

меҳнатни ташкил қилишнинг меҳнат унумдорлигини оширишга, белгиланган планларни камроқ ходимлар билан бажаришга, меҳнат шароитларини яхшилашга имкон берувчи илғор формаларини жорий этиш тадбирларини таклиф қиладилар ва амалга оширадилар;

меҳнат сарфининг техникавий жиҳатдан асосланган нормаларини қўлланишни кенгайтиришга қаратилган таклифларни ишлаб чиқишда қатнашадилар;

меҳнатга ҳақ тўлашни такомиллаштириш, ҳар бир ходимнинг иш ҳақи шахсий меҳнат ҳиссасига мувофиқ бўлишини таъминлаш ҳақида ҳамда иш ҳақининг коллектив иши пировард натижаларига боғлиқлигини кучайтириш ҳақида таклифлар киритадилар;

ходимларни мукофотлашни такомиллаштириш тўғрисида ҳамда моддий рағбатлантириш фонди ҳисобидан бошқа тўловлар ва имтиёзлар бериш ҳақидаги таклифларни муҳокама қилиб маъқуллайдилар;

меҳнатни нормалаш ва унга ҳақ тўлашнинг амалдаги шарт-шароитлари қўлланилиши устидан контроллик қиладилар;

комсомол ташкилотларининг комсомол-ёшлар коллективларини тузиш тўғрисидаги таклифларини кўриб чиқиб, ўз тавсияларини берадилар.

12-модда. Меҳнат коллективларининг ходимлар ғайратини ривожлантиришдаги ва социалистик мусобақани ташкил этишдаги ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

коллективлар аъзоларининг ғайратини ҳар томонлама оширадилар, социалистик мусобақани, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракатини ривожлантирадилар;

корхоналарда, муассасаларда, ташкилотларда социалистик мусобақа шартларини тасдиқлайдилар;

социалистик мажбуриятларни қабул қиладилар ва шу мажбуриятларнинг бажарилишига доир тадбирларни амалга оширадилар;

социалистик мусобақани якунлайдилар ва унинг ғолибларини аниқлайдилар;

илғор тажрибани оммалаштириш ва жорий қилиш тадбирларини ишлаб чиқиб, амалга оширишда қатнашадилар;

бошқа меҳнат коллективлари билан социалистик мусобақа тўғрисида шартномалар тузадилар;

маъмуриятнинг ва касаба союз комитетининг социалистик мажбуриятлар бажарилишига кўмаклашувчи ташкилий-техникавий тадбирлар тўғрисидаги ахборотларини тинглайдилар ва тегишли тавсиялар берадилар.

13-модда. Меҳнат коллективларининг кадрларни тайёрлаш, уларнинг малакасини ошириш ва жой-жойига қўйишдаги ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

кадрларни тайёрлаш, жой-жойига қўйиш ва улардан оқилона фойдаланиш, коллективларнинг барқарорлигини таъминлаш бошқарув структурасини такомиллаштириш масалаларини муҳокама қилишда ва ҳал этишда қатнашадилар;

кадрларнинг малакасини ошириш, ишчиларга янги касбларни ўргатиш, мураббийликни ривожлантириш, меҳнатнинг илғор методларини ўрганувчи мактабларнинг иши масалаларини кўриб чиқадилар;

корхоналар, муассасалар ва ташкилотларда раҳбар кадрларни лавозимга тайинлаш масалаларини ҳал этишда ССР Иттифоқи Қонунларига мувофиқ жамоат ташкилотлари орқали қатнашадилар. Шу ходимлар лавозимларга меҳнат коллективининг фикрини эътиборга олиб тайинланади;

ёшларнинг касб-кор тайёргарлиги, уларнинг коллективда мустаҳкам ўрнашиб олиши масалаларини кўриб чиқадилар ва тегишли таклифлар киритадилар;

ишлаб чиқариш илғорларини корхоналар, муассасалар, ташкилотлар маблағи ҳисобидан стипендия тўлаб олий ва ўрта махсус ўқув юртларига ўқишга юбориш учун уларнинг номзодларини тасдиқлайдилар.

14-модда. Меҳнат коллективларининг иқтисодий рағбатлантириш фондларини тақсимлаш ва улардан фойдаланишдаги ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

моддий рағбатлантириш фонди, социал-маданий тадбирлар ва уй-жой қурилиши фонди, ишлаб чиқаришни ривожлантириш фонди маблағларидан фойдаланиш масалаларини ҳал этишда қатнашадилар; шу фондларни сарфлаш сметаларини муҳокама қилиб, маъқуллайдилар, уларнинг бажарилишини контрол қиладилар. Корхона ва ташкилотларда вужудга келтирилган моддий рағбатлантириш фонди, социал-маданий тадбирлар ва уй-жой қурилиши фонди меҳнат коллективининг розилигисиз олиб қўйилиши мумкин эмас;

кооператив ва якка тартибда уй-жой қуриш учун ходимларга моддий рағбатлантириш фонди ҳамда социал-маданий тадбирлар ва уй-жой қурилиши фонди маблағлари ҳисобидан белгиланган тартибда моддий ёрдам бериш тўғрисидаги масалаларни ҳал этишда қатнашадилар; мазкур моддий ёрдам берилиши мумкин бўлган ходимларнинг номзодларини тасдиқлайдилар.

15-модда. Меҳнат коллективларининг меҳнат шароитларини яхшилаш ва уни муҳофаза қилиш соҳасидаги ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

шароитларни яхшилаш, меҳнатни муҳофаза қилиш ҳамда санитария-соғломлаштириш тадбирлари комплекс планларини муҳокама қилиб, маъқуллайдилар ҳамда шу планларнинг бажарилишини контрол қиладилар;

ишлаб чиқаришни техника билан қайта қуроллантириш, механизациялаш ва автоматлаштириш, унинг ташкил этилишини яхшилаш, қўл меҳнатини, оз малака талаб қиладиган ва оғир жисмоний меҳнатни қисқартириш тўғрисида таклифлар киритадилар;

меҳнатни муҳофаза қилишга мўлжалланган маблағлардан фойдаланилишини ҳамда барча ходимлар корхоналарда, муассасаларда, ташкилотларда меҳнатни муҳофаза қилишга доир қоидаларга ва инструкцияларга риоя этишини контрол қиладилар; зарур ҳолларда меҳнатни муҳофаза қилиш қоидаларини бузишда айбдор бўлган шахсларни жавобгарликка тортиш тўғрисидаги масалаларни ўртага қўядилар;

социал страхование маблағларидан фойдаланиш масалаларини муҳокама қиладилар ҳамда тегишли таклифлар киритадилар;

атроф-муҳитни муҳофаза қилишни яхшилаш масалалари юзасидан таклифлар киритадилар.

16-модда. Меҳнат коллективларининг ходимлар социал-маданий ва уй-жой маиший шароитларини яхшилашдаги ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

социал-маданий тадбирлар ва уй-жой қурилиши планларини кўриб чиқиб, маъқуллайдилар, шу планларнинг бажарилиши тўғрисидаги ҳисоботларни тинглайдилар;

Уй-жой шароитларини яхшилашга муҳтож бўлган кишиларни ҳисобга олиш билан боғлиқ бўлган масалаларни ҳал этишда қатнашадилар ва тегишли тавсиялар киритадилар; уй-жойларни тақсимлашда ошкораликни таъминлайдилар;

социал-маданий тадбирлар уй-жой қурилиши фонди, кенг истеъмол қилинадиган моллар фонди ҳамда корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг шу мақсадларга мўлжалланган бошқа фондлари маблағлари ҳисобидан уй-жой, мактабгача тарбия муассасалари ҳамда бошқа маданий-маиший объектлар қуриш тўғрисида қарорлар қабул қиладилар. Мазкур фондлар ҳисобидан қурилган бинолардаги уй-жой майдони меҳнат коллективининг розилигисиз бошқа ташкилотларга берилиши ёки ўзга мақсадларда фойдаланилиши мумкин эмас;

уй-жой қуриш кооперативларини ташкил этиш тўғрисида таклифлар киритадилар;

коммунал, маиший ва медицина хизмати, савдо-сотиқ ва умумий овқатланишнинг аҳволини муҳокама қиладилар;

Хизмат кўрсатиш соҳаси корхона ва муассасаларининг, даволаш-профилактика муассасаларининг иши устидан жамоат контролини амалга оширадилар;

корхона ва ташкилотларнинг ёрдамчи хўжаликларини ташкил этиш ҳамда уларнинг фаолияти масалаларини, коллектив боғдорчилик ва полизчилик, шахсий ёрдамчи хўжаликларни ривожлантириш масалаларини ҳал этишда қатнашадилар;

коллектив аъзолари ва уларнинг оилалари дам олишини ташкил этиш масалаларини ҳал қилишда қатнашадилар; коллектив аъзоларига ва уларнинг оилаларига хизмат қилувчи соғломлаштириш, болалар муассасалари, маданий-маърифий муассасалар ҳамда спорт ташкилотларининг иши аҳволини муҳокама қиладилар ҳамда тегишли таклифлар киритадилар;

илгари меҳнат коллективларининг аъзолари бўлган пенсионерлар тўғрисида ғамхўрлик қиладилар, уларнинг ижтимоий меҳнатда, ёшларни тарбиялашда актив қатнашишларига кўмаклашадилар.

17-модда. Меҳнат коллективларининг коммунистик тарбия ишини ташкил этишдаги ваколатлари

Меҳнат коллективлари:

коллектив аъзоларини комплекс равишда ғоявий-сиёсий, меҳнатсеварлик, ахлоқий ва ҳуқуқий тарбиялашга, коллективда соғлом маънавий-психологик иқлимни таъминлашга доир, оилани мустаҳкамлашга ва болалар тарбиясини яхшилашга, турмушда коммунистик ахлоқ нормаларини қарор топтиришга кўмаклашувчи шарт-шароитларни вужудга келтиришга оид тадбирларни амалга оширадилар;

маданий-маърифий тадбирлар планларини маъқуллайдилар;

коллектив аъзоларини совет ватанпарварлиги, социалистик интернационализм руҳида, қонунларга риоя этиш ва социалистик жамият қоидаларини ҳурмат қилиш, халқ мулкини эҳтиёт қилиб асраш, ичкиликбозликка, безориликка, юлғичликка нисбатан ҳамда коммунистик ахлоққа зид бошқа ҳодисаларга нисбатан муросасизлик руҳида тарбиялаш чораларини кўрадилар;

ҳуқуқ бузиш ҳолларининг олдини олишга доир ишда қатнашадилар, ҳуқуқни бузган кишиларни қайта тарбиялаш тадбирларини амалга оширадилар.

18-модда. Ишлаб чиқариш бригадаси коллективининг асосий ваколатлари

Корхона, ташкилот меҳнат коллективининг бошланғич бўғини — ишлаб чиқариш бригадаси коллективининг ваколатлари ушбу Қонунга мувофиқ бригада тўғрисидаги низом билан белгиланади.

Ишлаб чиқариш бригадасининг коллективи:

бевосита ёки бригада кенгаши орқали бригадани тузиш, унинг ишини планлаштириш ва уюштириш, меҳнатга ҳақ тўлаш ва рағбатлантириш, бригада аъзоларини интизомни бузганлик учун жавобгарликка тортиш масалаларини ҳал этишда қатнашади;

бригадирни тайинлаш тўғрисида маъмуриятга розилик беради, уни бригадир лавозимидан олиб ташлашни маъмуриятдан талаб қилишга ҳақлидир;

жамоат органи — бригада кенгашини сайлайди.

III. Меҳнат коллективларининг корхоналар, муассасалар, ташкилотларни идора қилишдаги ваколатларини амалга ошириш

19-модда. Меҳнат коллективларининг корхона, муассаса, ташкилотларни идора қилишдаги ваколатларини амалга ошириш формалари

Меҳнат коллективларининг ваколатлари бевосита корхоналар, муассасалар, ташкилотлар меҳнат коллективларининг умумий йиғилишлари (конференциялар)-да амалга оширилади.

Йиғилишлар ўртасидаги даврда меҳнат коллективларининг ваколатлари:

маъмурият ҳамда партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг сайлаб қўйилган органлари билан биргаликда амалга оширилади;

касаба союз ташкилотлари ва бошқа жамоат ташкилотлари, доимий ишлаб чиқариш кенгашлари, меҳнат коллективларида иш кўрувчи бошқа сайлаб қўйилган органлар томонидан ўз уставларига ва улар ҳақидаги низомларга, совет қонунларига мувофиқ амалга оширилади;

корхона, муассаса, ташкилот маъмурияти томонидан ўз ваколатларига мувофиқ ёки меҳнат коллективларининг топширувига биноан амалга оширилади.

20-модда. Меҳнат коллективларининг умумий йиғилишлари (конференциялари)

Корхоналар, муассасалар, ташкилотлар меҳнат коллективларининг умумий йиғилишлари (конференциялари) меҳнат коллективлари ҳаёти ва фаолиятининг энг муҳим масалаларини кўриб чиқадилар.

Меҳнат коллективларининг йиғилишлари (конференциялари)ни корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг жамоат ташкилотлари билан маъмурияти чақиради. Меҳнат коллективларининг йиғилишлари (конференциялари) муҳокамасига партия, касаба союз ва бошқа жамоат ташкилотларининг, маъмуриятнинг, халқ контроли органларининг, доимий ишлаб чиқариш кенгашларининг, коллективлар айрим аъзоларининг ташаббуси билан, шунингдек маъмурият ва жамоат ташкилотларининг биргаликдаги ташаббуси билан масалалар киритилади.

Корхоналар, муассасалар, ташкилотлар меҳнат коллективларининг йиғилишлари (конференциялари) заруратга қараб, аммо камида йилига икки марта ўтказилади. Конференцияга борадиган делегатлар меҳнат коллективи белгилайдиган нормаларга ва тартибга биноан сайланади.

Корхона, муассаса, ташкилот меҳнат коллективининг йиғилиши (конференцияси) цехларда, бўлимларда, бошқа бўлинмаларда, бригада ва звеноларда ҳам ўтказилиши мумкин.

Йиғилиш коллектив аъзолари жами сонининг камида ярмиси қатнашган тақдирда, конференция эса делегатларнинг камида учдан икки қисми қатнашган тақдирда ваколатли деб ҳисобланади.

21-модда. Меҳнат коллективлари йиғилишлари (конференциялари)нинг қарорлари

Меҳнат коллективи умумий йиғилиши (конференцияси)нинг қарорлари очиқ овоз бериш орқали, йиғилишда (конференцияда) ҳозир бўлган коллектив аъзолари овозларининг кўпчилиги билан қабул этилади. Меҳнат коллективининг йиғилишлари цехларда ҳамда корхона, муассаса, ташкилотнинг бошқа бўлинмаларида ўтказилса, меҳнат коллективининг йиғилишларда ҳозир бўлган аъзолари кўпчилиги ёқлаб овоз берган тақдирда қарор қабул этилган деб ҳисобланади.

Меҳнат коллективининг йиғилиши (конференцияси) ўз ваколатларига ва амалдаги қонунларга мувофиқ қабул этган қарор коллектив аъзолари учун, корхона, муассаса, ташкилотнинг маъмурияти учун мажбурийдир.

Меҳнат коллективи йиғилиши (конференцияси) қарорининг бажарилиши устидан касаба союз комитети, шунингдек корхона, муассаса, ташкилот маъмурияти ўз ваколатларига мувофиқ, ёки йиғилиш (конференция)нинг топширувига биноан контроллик қиладилар.

Меҳнат коллективларининг таклиф ва тавсияларини маъмурият, касаба союз ва бошқа жамоат ташкилотлари, зарурат туғилган тақдирда эса тегишли давлат ва жамоат органлари ҳам бир ой муддатда кўриб чиқишлари лозим. Маъмурият, мазкур ташкилотлар ва органлар таклиф ҳамда тавсияларни кўриб чиқиш натижаларини меҳнат коллективига хабар қиладилар.

22-модда. Ушбу қонуннинг амал қилиши

Ушбу Қонун барча корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг меҳнат коллективларига, шунингдек улардаги цехлар, бўлимлар ва бошқа бўлинмаларнинг коллективларига ўзларининг ҳуқуқ доирасида жорий этилади.

Колхозларнинг, бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларининг меҳнат коллективларида ушбу Қонун уларнинг фаолиятини тартибга солувчи тегишли уставлар ва низомларни ҳисобга олиб қўлланилади.

23-модда. Ушбу қонунни қўлланиш хусусиятлари

Халқ хўжалигининг айрим тармоқларида ҳамда давлат ва жамоат ҳаёти соҳаларида, уларнинг ўзига хослиги ҳисобга олиниб, ушбу Қонун қоидаларининг қўлланиш хусусиятлари ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг Қонун актлари билан, СССР Министрлар Советининг, иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг, СССР Меҳнат ва социал масалалар давлат комитетининг ҳамда ВЦСПСнинг қарорлари билан белгиланади.

БОБУР ТАВАЛЛУДИНИНГ 500 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Суратда: Бобурнинг XVI асрда ишланган миниатюра-портрети.

БАРҲАЁТ САТРЛАР

ЗАҲИРИДДИН Муҳаммад Бобур XVI аср ўзбек адабиётининг кўзга кўринган йирик вакилларидан бири бўлиб, ўз ижодида Низомий, Хисрав Деҳлавий, Лутфий, Навоий анъаналарини давом эттирган сўз санъаткоридир. Бобур асарлари ўзининг юксак ғоявийлиги, чуқур мазмундорлиги ва бадиий равонлиги билан ажралиб туради. У ўзининг мураккаб ҳаёт йўли, зиддиятли дунёқараши ва шунинг билан бир қаторда бой адабий-илмий мероси билан ўзбек адабиёти тарихида муносиб ўрин эгаллайди.

Бобур ўзининг 47 йиллик умри мобайнида каттагина шеърлар тўплами тузди, «Мубаййан», «Рисолаи волидия» номли шеърий асарлар яратди, жаҳонга шуҳрати кетган қомусий асар «Бобурнома»ни ёзди, «Хатти Бобурий» деб номланган янги алифбе тузди, аруз, қофия, музика ва ҳарб ишига оид рисолалари билан илмга катта ҳисса қўшди. Афсуски, Бобурнинг қофия, музика ва ҳарб ишига оид рисолалари қўлёзмаларининг тақдири ҳамон бизга номаълум.

Бобурнинг ҳозирча ўзбек ва форс-тожик тилларидаги шеърларидан таркиб топган қатор қўлёзма девонларининг нусхалари маълум. Улар орасида энг мўътабар нусхалар Франция, Ҳиндистон ва Эрон кутубхоналарида сақланиб келмоқда.

Бобур ўзбек адабиётида лирик жанрларнинг ривожига катта ҳисса қўшди. Унинг лирик мероси ҳажман унча кўп бўлмасада, мавзу доираси, ғоявий моҳияти ва шаклий такомили, бадиий томондан мукаммаллиги билан ажралиб туради.

Бобур лирикаси маълум даражада шоирнинг автобиографиясидир. Унинг ўйноқи ва таъсирчан, содда ва равон тилда айтилган шеърлари ҳаётий ҳодисалар ва турмуш воқеалари заминида намоён бўлган шоирнинг қалб туйғуларини ифодалайди. Шоир лирикасининг марказида муҳаббат мавзуи, инсоннинг пок севгисини улуғлаш, висол орзуси, вафодорлик мотивлари туради. Шоир ёр висолига эришишда ҳар қандай қийинчиликларга бардош беражагини таъкидлайди. У ёрсиз, севиклисиз ҳаётни тасаввур қила олмайди. Севги-муҳаббат йўлида ўзини, бутун борлиқни қурбон қилишга тайёрлигини самимият билан ифода этади:

Ким кўрар хуршидни ул
моҳи сиймо бўлмаса,
Ким сўрар шаккарни, ул
лаъли шакархо бўлмаса.

Гул тикандур кўзларимга
ул юзи гулдин йироқ.
Сарв ўқдур бағрима ул
сарв боло бўлмаса.

Жонима ўт солди ул
рухсорайи зебо яна,
Кўнглума ул зулф бўлди
мояйи савдо яна.

Кўрсатиб рухсору зулфин
ул парий пайкар манга,
Жону кўнглумни қилибдур
волаву шайдо яна.

Ер куйиндаги том сенсен
манга пушту паноҳ,
Сояйи лутфингни сол,
чун санга келдим то яна.

Шодликнию фароғатни
қўюб ошиқ бўлиб;
Меҳнату ғамни қилибмен
ўзума пайдо яна.

Ёрға қулмен дегач
Бобурни расво айлади,
Тенгри мендек бандасини
қилмасун расво яна.

Бобур ишнинг энг нозик ҳиссиётларини, инсоний севгининг барқарорлигини куйлар экан, у ўз давридаги жамият иллатларига дадиллик билан қарши чиқди. Уларнинг кирдикорларини фош қилди. Шоир шеърларида ҳаётни тор маънода тушунувчи дин пешволари, мутаассиб шайх ва зоҳидлар қаттиқ танқид остига олинади. Уларнинг ўринсиз таъна ва даъволарига қарши ўткир қалами қаратилади.

Шоир ёр ҳажрида жаннат ҳаловатлари, тубию раъноларидан ҳам воз кечади. У дўзах ўтини ҳажр ўти олдида учқунча ҳам деб билмайди:

Ҳажр ўлтурди мени,
англасам эрди мунча.
Дўстлар, ёрдин айрилмас
эдим ўлгунча.

Зоҳидо, дўзах ўтиндин
мени не қўрқутасен,
Ҳажр ўти қошинда
кўрмасмен ани учқунча.

Ул қуёш меҳрини бир
зарра манга кўргузмас,
Кавкаби ашк тўкуб
бўлсам агар гардунча.

Ҳуснда ортуқ агар бўлса
юзи Лайлодин,
Мен тақи бормен анинг
ишқида юз Мажнунча.

Жаннат-ул — маъвони,
эй зоҳид, нетай мен
зорким,
Истарам кўйидин ўзга
манга маъво бўлмаса.

Тиймағил девона кўнглум
ники, расво бўлма деб,
Ошиқ ўлғайму эди ул
телба расво бўлмаса.

Гар бошингни кессалар
ишқида, эй Бобур, сенинг,
Ёрдин кўнглунг керакким
ўзга қатъо бўлмаса.

Бобур тушунчасида севги — садоқат, вафодорлик, олижаноблик ва одамийликдир. Шоир ишқ-муҳаббатни молу-дунё, мансаб ва дунёдаги барча ҳузур-ҳаловатлардан юқори қўяди. Бобур ўзининг ажойиб ғазалларида оригинал бадиий воситалар орқали маҳбуба қиёфасини маънавий гўзал, мазмунан бой, зоҳиран мислсиз чиройга эга қилиб тасвирлайди:

Бобур шеъриятида инсон камолотидаги ахлоқий ва маънавий масалаларга ҳам кенг ўрин берилган. Шоир инсонни улуғлайди, унга ҳурмат назари билан қарайди, инсон қадр-қимматини юқори кўтаради. У дўстлик, биродарлик, Ватанга садоқат каби сифатларни олқишлайди. Бобур фикрича, худбинлик, хасислик, риёкорлик каби ярамас иллатлар инсонни ҳалок этади. У кишининг ҳаёти яхшилик, мурувват, олижаноблик, тўғрилик каби олий мақсадларга қаратилиши керак деб билади. У мансаб ва давлатга эришиб ғурурланмас-

Риндлар олдида ҳайвон
суйини кўп ўчасен,
Эй Хизр, борму экин ул
су майи гулгунча.

Бобуро, шеърингга гар
солса қулоқ ул шоҳинг,
Бўлғусидур сўзунга қадр
дур-и макнунча.

Бобур поэзиясида Ватан мавзуи алоҳида ўринни эгаллайди. Унинг аксарият ғазалларидаги ҳижрондан шикаст, она юртга бўлган муҳаббат, Ватанни қўмсаш каби дил садолари ўқувчини чуқур ўйга солади. Шоирнинг ғурбат ва ҳижрон билан боғлиқ бўлган воқеий кечинмалари қатор рубоийларида ҳам ўз ифодасини топган. Улар орқали биз Бобурнинг ғурбатдаги руҳий изтироблари ва Ватанга бўлган чексиз муҳаббат туйғулари билан дардлашамиз:

Ҳижрон қафасида жон
қуши дам қиладур.
Ғурбат бу азиз умрни
кам қиладур.

Не навъ битай фироқу
ғурбат шарҳин.
Ким кўз ёши номанинг
юзин нам қиладур.

лик, камтарин бўлиш каби инсоний фазилатларнинг камол топишига ундайди. Ота-она билан фарзанднинг ўртасида меҳр-муҳаббат, қадр-қиммат, эҳтиром каби инсоний фазилатлар барқарор бўлишини истайди.

Отани чунки қибла
дебтурлар;
Қибла янглиғ анга назар
қилғил.
Ота оғритма, эй отам
зинҳор.
Ота озоридин ҳазар
қилғил!

Бобур ахлоқ-тарбия масаласига ҳам алоҳида эътибор берган. Шоирнинг маънавий-фалсафий қарашларини ва ижтимоий мавзуларга бўлган муносабатини аниқлашда унинг, айниқса, муаммоларини ўрганиш катта аҳамиятга эгадир:

Хулқунгни рост қилғил
ҳар сориғаким борсанг,
Аҳсанта дер бори эл гар
яхши от чиқарсанг.

Бобурнинг юқоридаги муаммоси заминидаги мазмун ва инсоний ҳис-туйғулар улуғ сўз санъаткори томонидан юксак маҳорат билан ифода этилган. Шоир ҳақиқий инсон номига эга бўлиш учун ахлоқнинг барча нормаларига риоя қилиш кераклигини, шундагина киши эл ҳурмати ва бахтга сазовор бўлишини уқтиради.

Бобур ахлоқ-тарбия мавзуидаги бошқа асарларда ҳам ўз ҳаётидаги конкрет ҳодисалар, бошидан ўтказган кечинмалари асосида ўқувчи учун ҳам катта тарбиявий аҳамиятга эга бўлган хулосалар чиқаради.

Эшитса киши бу шўру
шеван не дегай.
Доим бу тариқ ичгуни
кўрган не дегай.
Душман сўзига кирма,
эшит дўст сўзин.
Эшитмаса сўзни дўст,
душман не дегай.

Бобур асарларини бадиий тили ҳақида гапирганимизда унинг содда, тушунарли ва равонлигини алоҳида таъкидлашимиз бежиз эмас. Чунки шоир дабдабали мисралар ва мураккаб сўзларни ишлатишдан қочади. Шунинг учун ҳам асарларидан, айниқса унинг «Бобурнома»си асрлар давомида минглаб ўқувчиларни хушнуд этиб келмоқда.

Хуллас, шоирнинг поэтик асарлари билан танишар эканмиз, кўз олдимизда Бобур сиймоси бадиий ижоднинг хилма-хил ва бой имкониятларидан муваффақиятли фойдаланиб келган ва юксак баркамолликка эришган истеъдодли ва улкан санъаткор сифатида яққол гавдаланади.

С. ҲАСАНОВ,
филология фанлари кандидати.

СУРАТЛАРДА: янги комплекс бўлимларида.

В. Портнов фотолари.

ҚИЗИҚАРЛИ УЧРАШУВ

ТОШКЕНТНИНГ 2000 йиллик юбилейини муносиб кутиб олишга пухта ҳозирлик кўраётган А. Навоий номли республика давлат кутубхонаси коллективи бир қатор диққатга сазовор тадбирларни амалга оширмоқда. Кутубхонада «Тошкент ва тошкентликлар» рубрикаси остида мунтазам равишда кўргазмалар ташкил этилмоқда, суҳбатлар, шаҳарнинг машҳур кишилари билан учрашувлар бўлиб турипти.

Яқинда ўзбек хотин-қизлари орасида биринчи парашютчи, биринчи паровоз машинисти, яқин кунларгача «Темир йўллар маликаси» номи билан машҳур бўлган Башорат Мирбобоева билан учрашув бўлди. Башорат опа кутубхонанинг умумий ўқув залига йиғилган китобхонларга 1935 йилда 14 ёшида Тошкент темир йўли бошқармасига радист бўлиб ишга киргани, учувчи бўлиш орзусида аэроклуб қошидаги парашютчилар тўгарагига қатнашиб биринчи бор парашютдан сакрагани, Ўрта Осиё темирйўлчилари делегацияси составида Ватанимиз пойтахти — Москвада темирйўлчиларнинг анъанавий байрамини нишонлаш тантанасида қатнашганлиги ҳақида ҳаяжон билан гапирди.

Меҳнат ветерани ёшларга қимматли маслаҳатлар берди ва китобхонларнинг кўплаб саволларига жавоб қайтарди. Қизиқарли учрашув барча китобхонларда чуқур таассурот қолдирди. Кутубхона коллективи ана шундай учрашувларнинг навбатдагисини ўтказишга ҳозирлик кўраяпти.

Т. ЛУТФУЛЛАЕВ.

СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

ЯНА КЕЧИКТИРИЛДИ

Шахмат бўйича мамлакат чемпионатида саккизинчи тур ўйинлари ўтказилди. Областимиз вакили Г. Аъзамов бу сафар тажрибали гроссмейстер Балашов билан куч синашди. 41-юришда бу ўйин кечиктирилди. Шу турдан сўнг Псахис 4,5 очко билан олдинда бормоқда. Белявский ва Полугаевский ҳисобида 4 тадан очко бор.

ФУТБОЛ МАЙДОНЛАРИДА

СССР терма командаси футболчилари Швейцария миллий командаси билан ўртоқлик учрашувини ўтказдилар. Учрашув 1:0 ҳисоби билан Ватанимиз футболчилари фойдасига ҳал бўлди. Ягона тўпни киевлик динамочи О. Блохин киритди.

Мамлакат олимпиада терма командаси Харьковда ГДР олимпиада терма командасини қабул қилиб, 3:1 ҳисобида ғалаба қозонди. Одессада эса СССР ёшлар терма командаси аъзолари руминиялик тенгдошларини 2:0 ҳисобида мағлуб этдилар.

Пойтахт области биринчилиги учун қуйи физкультура коллективларининг футбол командалари бешинчи тур ўйинларини ўтказдилар. Биринчи группада қуйидаги натижалар қайд этилди. «Бинокор»—«Чиноз» — 2:0, «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози — «Ғалаба» — 0:4, «Водник» (Наримонов) — «Металлург» (Олмалиқ) — 2:0, «Механизатор» — «Динамо» — 3:1, Тошкент гўшт комбинати — «Металлург» (Бекобод) — 3:0. Группада собиқ пахтакорчи Шамиль Яфаров устозлик қилаётган «Ғалаба» командаси пешқадам бўлиб турибди. Улар беш ўйиндан 10 очко жамғаришган. Иккинчи группада пешқадам «Оққўрғон» командаси 9 очко тўплаган.

БИЛДИРИШ

«ТОШКЕНТ ҳақиқати» редакцияси ҳузуридаги ишчи мухбирлар университетининг навбатдаги машғулоти бугун ўтказилади.

ХАРИДОРЛАРГА ҚУЛАЙЛИК

ХОҲЛАГАНИНГИЗНИ ТАНЛАБ ОЛАСИЗ

Пойтахтимизнинг Бош универсал магазинидаги гилам, палос ва поёндозлар секцияси илгари харидорлар учун ҳам, сотувчилар учун анча ноқулай эди. Жуда тор жойда гиламлар устма-уст тахлаб қўйилар, янги келганлари босиб ташланар, уларни осиб ёки ёйиб қўйиб харидорга «кўз-кўз» қилишнинг иложи йўқ эди. Шубҳасиз, бундай вазиятда сотувчига ҳам жуда қийин бўларди. Бир харидорга хизмат қилгунча бу ёқдагилар навбат кутиб туришаверарди.

Шу йилнинг бошларида бундай аҳволга барҳам берилди. Гилам секцияси учун ички резервлар ҳисобидан 800 квадрат метрли жой ажратилиб, бу янги зал реконструкция қилинди, бутунлай янгича жиҳозланди. Миллий услубда ўрнатилган кенг супаларга хилма-хил размердаги гиламлар бемалол ёйиб қўйилган, деворларда ҳам турли гиламлар чўғдек товланиб турибди. Зални айланиб, кўзга яққол ташланиб турган турли-туман гилам, палос, ва поёндозларни кўриб, танлаб харид қилиш мумкин. Хива, Ғаллаорол, Самарқанд ва Олмалиқдаги гилам фабрикалари ҳамда чет эллардан келган гиламларни бу ерда ҳамма вақт топа оласиз.

Сотувчилардан Абдурашид Нажмиддинов, Йўлдош Мирсоатов, Абдували Ҳасанов, Мактуба Мусаева ва Нурилла Асадуллаевлар сизга намунали хизмат кўрсатишади.

Турли рангли, сидирға ва гулдор палослар, пар тўшак ва ёстиқларни ҳам шу секциядан сотиб олишингиз мумкин. Уй-рўзғор молларининг комплексини ташкил этиш учун холодильник, кондиционер, кир ювиш машинаси, турли электр ва музика асбобларини сотиш ҳам шу секцияда ташкил қилинган.

Харидорларимиз моддий имкониятларини ҳисобга олиб, юқорида айтилган буюмлар олти ойдан икки йилгача муддатга кредитга ҳам сотиляпти.

— Улуғ Ватан уруши инвалидларига имтиёзли хизмат қилиш тартибини йўлга қўйганмиз, — дейди Бош универсал магазини директорининг ўринбосари Малик Қаюмович Тошхўжаев. — Улар харид қилган буюмлар уйларига элтиб берилади. Тошкент шаҳар аҳолига хизмат кўрсатиш транспорт агентлигининг вакиллари Миробид Исҳоқов, Сервер Аметов, Ҳабибулла Абдуллаевлардан айниқса харидорлар мамнун. Уларнинг ҳар бири бир кунда 7—8 кишининг уйига харид қилган буюмларини эҳтиёткорлик билан элтиб бермоқдалар.

Агар сиз харид қилгани шу залга кирсангиз албатта фикримизга қўшиласиз.

М. ШАРИПОВА.

Редактор
Н. НАСИМОВ.

Реклама ва эълонлар

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ ЗАЛИДА
22—26 апрель кунлари
«МАГНЕТИК БЕНД» ГРУППАСИНИНГ

ГАСТРОЛЛАРИ

Бадиий раҳбар — Гунар ГРАБС.
22, 25, 26 апрелда соат 20.00 да.
23 апрелда соат 17 ва 20.00 да.
24 апрелда соат 14, 17 ва 20.00 да бошланади.
Касса ҳар куни соат 10 дан 20.00 гача ишлайди.
Коллектив бўлиб келиш учун заявкалар қабул қилинмоқда.
Справкалар олиш учун телефонлар: касса — 46-03-12, администратор — 46-07-53, 46-68-77.

«ПОМИР—5» ХОЛОДИЛЬНИГИДА—ПОМИР МУЗЛИКЛАРИ СОВУҒИ.

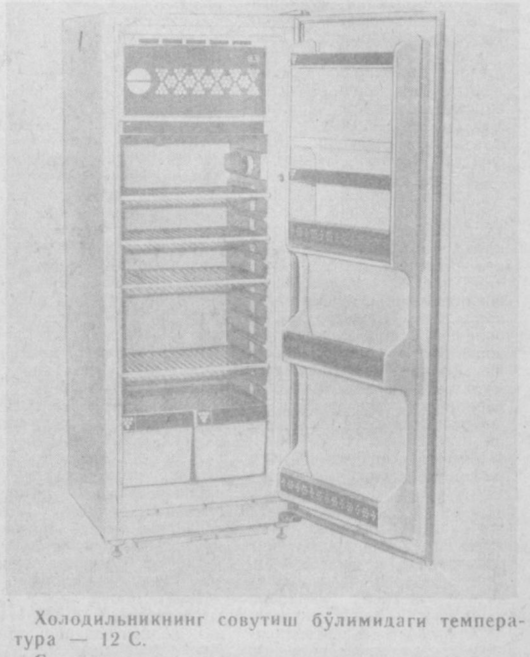

Холодильникнинг совутиш бўлимидаги температура — 12 С.
Совутиш камерасининг ҳажми — 240 литр, музлатиш бўлиминики — 22 литр.
Махсус бураш тугмаси музлатиш камерасидаги температурани ўзгартиради.
Холодильникни эритиш—ярим автоматик ҳолда бажарилади. Эриб тушган сув холодильник пастида жойлашган идишга оқиб тушади.
Совутиш камерасининг пастки қисмида жойлашган икки эмалланган идишда сабзавот ва мевалар сақланади.
Холодильникнинг баҳоси — 335 сўм.
Ишлаб чиқарувчи Душанба холодильниклар заводи.
«МИНЛЕГПИЩЕМАШ».
«ГЛАВКООПТОРГРЕКЛАМА».

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

МТ-I. 9.00 — «Время». 9.40— Мультфильм. 10.00 — «Севги изҳори» Бадиий фильм. 11.05— СССР халқ артисти И. Архипова концерти. 11.45 — Телевизион ҳужжатли фильм. 12.15 ва 15.00 Янгиликлар. 15.20 — Илмий-оммабоп фильмлар. 16.15 — «Подмосковье қишлоғининг бугуни ва эртаси». 17.00 — Новосибирск камер хори ижро этади. 17.30—«Комсомол прожектори». 17.45 — Концерт. 18.00 — «Горнчилар қаердасиз!». 18.45 — «Фан ва турмуш». 19.15 — «Дунё воқеалари». 19.30 — А. Эшпай. Оркестр ижроси учун концерт. 19.50 — «Максимнинг қайтиши» Бадиий фильм. 21.30 —«Время». 22.05—«Рус музейи». 22.35 — «Дунё воқеалари». 22.50—«Бу яқиндагина содир бўлган эди». Кўрсатувни СССР халқ артисти С. В. Образцов олиб боради. 23.35 — Телевизион ҳужжатли фильм.

МТ-II. 9.00 — Эрталабки гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 ва 10.35 — География. 10.05 ва 13.30—Инглиз тили. 11.05 — Умумий биология. 11.35 ва 12.40 — Тарих. 12.05 — Я. Купала поэзияси. 13.10 — Табиатшунослик. 14.00 — Телевизион очерк. 14.30 — Эстетик тарбия. 15.00 — «Ернинг чинакам эгаси бўл». 15.30 — Демьян Бедний —революция куйчиси. 16.25 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.40 — «Сочи —82». Совет қўшиқлари Бутун Россия конкурси лауреатларининг концерти. 19.30 —Илмий-оммабоп фильм. 19.40 — «Саёҳатчилар клуби». 20.30 — «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 20.45 — «Халқ ижоди» 21.30 — «Время». 22.05 — Телевизион бадиий фильм.

ЎзТВ-I. 11.30 — Рус адабиёти. 12.00 — Болалар учун фильм. «Мишка — сеҳргар». 12.30 — Телевизион фильмлар. 13.30 — «Замандас». 18.05 — Қўғирчоқ фильмлар. 18.30 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.30 — «Ахборот». 19.45 — «Қармоқ». Ҳужжатли телефельетон. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — «Эстрада калейдоскопи». 21.30 — «Время». 22.05 — «Дунё воқеалари». 22.35— Экранда — кинокомедия, «Насриддин Хўжандда».

ЎзТВ-II. 18.00 — Чизма геометрия. 18.50 — «Саломатлик алифбеси». Телефильм. 19.50— «Чимёнда спорт» Телевизион киножурнал. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — «Коммунистик меҳнат байрами». 20.50 —Совет фани кунига бағишланган ҳужжатли фильм. 21.30 — **МТ-II.**

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 15/IV да **Ҳар тўкисда бир айб**, 16/IV да **Олтин девор.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 15/IV да **Гулсара**, 16, 17/IV да **Ўзбекистон ССР халқ артистлари: Фароғат РАҲМАТОВА, Маҳмуджон ҒОФУРОВ, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Шуҳрат РАСУЛОВ ва Файзулла АҲМЕДОВнинг ижодий кечаси.**

ДАВЛАТ РЕСПУБЛИКА ҚЎҒИРЧОҚ ТЕАТРИДА — 16/IV да **Семурғ** (15.00).

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА—**Москва циркининг «Етти ажойиб масхарабоз» программаси** (19.30).

«УЗКОЛХОЗСТРОЙ»
трестининг

25-КОЛХОЗЛАРАРО ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН КЎЧМА МЕХАНИЗАЦИЯ КОЛОННАСИГА

автокранчилар, экскаваторчилар, шоферлар, автослесарлар, слесарь-монтажчилар, ишчилар, майдалаш-сортларга ажратиш қурилмаси операторлари

КЕРАК

Автокранчилар ва экскаваторчиларга турар-жой берилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент область, Оржоникидзе район, Тузель қишлоқ Совети, Чингельди посёлкаси («Шастри» автостанцияси — «Чингельди» автобусининг сўнгги бекати).

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000. Тошкент — П. ЛЕНИН кўчаси, 41

Телефонлар: редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916, 325748; масъул секретарь — 334808, 325353; секретариат 325750. БЎЛИМЛАР: хатлар ва оммавий ишлар; фельетонлар — 334048, 325354; партия турмуши — 325778; пропаганда 325645; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; қишлоқ хўжалиги — 325647; адабиёт ва санъат— 325767; совет қурилиши — 325645; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325733; фан, маданият ва олий ўқув юртлари — 325553; фотомухбир — 325894.

Р. 07181. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. Б. 1578. 1 2 3 4 5 6 7 8 8 10 11 12 13 14